Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та адміністрування

Маслій Назарій Ігорович
(прізвище, ім'я, по батькові)

УДК 658.15:336
(індекс)

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі
(назва роботи)

Менеджмент та адміністрування
(назва освітньої програми)

073 Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

Назарій МАСЛІЙ
(підпис, ініціали та прізвище здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник к.е.н., доц. Володимир КОЧКОДАН
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

проф. Ірина КІНАШ

(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Рецензент

_____

(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Івано-Франківськ – 2025

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

(повне найменування закладу вищої освіти)

Інститут економіки та менеджменту

Кафедра менеджменту та адміністрування

Освітній рівень другий (магістерський)

Спеціальність 073 – Менеджмент

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

_____Ірина КІНАШ

“___”_____2025 р.

З А В Д А Н Н Я

НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Маслію Назарію Ігоровичу

(прізвище, ім’я, по батькові)

1. Тема роботи Управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі

керівник роботи _____к.е.н., доц. Кочкодан В. Б.

(прізвище, ім’я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «___» _____ 20 ____ року №_____

2. Строк подання студентом роботи 25.12.2025

3. Вихідні дані до роботи звітні дані ТОВ «БК «МВ Груп» за 2022-2024 роки, джерела фінансування вітчизняних будівельних підприємств протягом 2013-2024 рр.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Розділ 1 Теоретико-методичні засади управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі. Розділ 2 Дослідження управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі. Розділ 3 Вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі. Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень) _____

1 Динаміка складу джерел фінансування вітчизняних будівельних підприємств в 2013-2024 рр.

2 Фінансові цілі ТОВ «БК «МВ Груп», що є основою стратегічного фінансового планування компанії

3 Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «БК «МВ Груп» протягом 2022-2024 років

4 Напрямки удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп»

5 Витрати ТОВ «БК «МВ Груп» на автоматизацію інформаційних процесів

6 Модулі програми навчання фінансових менеджерів ТОВ «БК «МВ Груп»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 02.12.2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	22.12.25-25.12.25	виконано
2	Розділ 1 Теоретико-методичні засади управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі	02.12.25-05.12.25	виконано
3	Розділ 2 Дослідження управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі	06.12.25-13.12.25	виконано
4	Розділ 3 Вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі	14.12.25-21.12.25	виконано
5	Висновки	22.12.25-25.12.25	виконано
6	Список використаних джерел	02.12.22-21.12.25	виконано

Студент _____ Назарій МАСЛІЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Володимир КОЧКОДАН
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

В умовах конкуренції та економічної мінливості бізнес повинен раціонально формувати джерела фінансування, оптимізувати використання капіталу й знижувати фінансові ризики. Нестабільність ринків, зростання вартості ресурсів та обмежений доступ до кредитів вимагають пошуку нових фінансових інструментів і модернізації підходів до управління коштами.

Об'єктом роботи є фінансове забезпечення розвитку підприємств будівельної галузі.

Предметом роботи слугують теоретико-методичні та прикладні аспекти управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі.

Метою роботи є систематизація теоретичних засад і розроблення практичних пропозицій, спрямованих на вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі.

Для реалізації поставленої мети в роботі визначено такі основні завдання:

- розгляд поняття, складових та механізмів фінансового забезпечення суб’єктів господарювання;

- вивчення методичних підходів до управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі;

- оцінка процесів управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі;

- дослідження тенденцій розвитку вітчизняних підприємств будівельної галузі та особливостей їх фінансового забезпечення;

- діагностика середовища діяльності ТОВ «БК «МВ Груп»;

- аналіз та оцінка ефективності управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємства будівельної галузі;

- формування напрямів удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі;

- розробка заходів з вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі;

- оцінка економічної ефективності пропонованих змін.

Отримані результати дали змогу зробити висновки про можливість впровадження запропонованих рішень щодо удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі в ТОВ «БК «МВ Груп»; економічна оцінка запропонованих заходів підтвердила їхню практичну доцільність.

Ключові слова: підприємства будівельної галузі, фінансове забезпечення розвитку підприємства; система фінансового забезпечення; стратегічне фінансове планування; фінансова стійкість.

ABSTRACT

In conditions of competition and economic volatility, business must rationally form sources of financing, optimize the use of capital and reduce financial risks. Market instability, rising resource costs and limited access to credit require the search for new financial instruments and modernization of approaches to managing funds.

The object of the work is the financial support for the development of construction industry enterprises.

The subject of the work is the theoretical, methodological and applied aspects of managing the financial support for the development of construction industry enterprises.

The purpose of the work is to systematize theoretical principles and develop practical proposals aimed at improving the management of the financial support for the development of construction industry enterprises.

To achieve the goal, the following main tasks have been identified in the work:

- consideration of the concept, components and mechanisms of financial support for business entities;
- study of methodological approaches to managing the financial support for the development of construction industry enterprises;
- assessment of the processes of managing the financial support for the development of construction industry enterprises;
- study of the development trends of domestic enterprises in the construction industry and the features of their financial support;
- diagnostics of the operating environment of LLC "BC "MV Group";
- analysis and assessment of the effectiveness of management of financial support for the development of construction industry enterprises;
- formation of directions for improving the management of financial support for the development of construction industry enterprises;
- development of measures to improve the management of financial support for the development of construction industry enterprises;
- assessment of the economic efficiency of the proposed changes.

The results obtained made it possible to draw conclusions about the possibility of implementing the proposed solutions to improve the management of financial support for the development of construction industry enterprises in LLC "BC "MV Group"; economic assessment of the proposed measures confirmed their practical feasibility.

Keywords: construction industry enterprises, financial support for the development of enterprises; financial support system; strategic financial planning; financial sustainability.

ЗМІСТ

ВСТУП 7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ 9
1.1 Поняття, складові та механізми фінансового забезпечення суб'єктів господарювання 9
1.2 Методичні підходи до управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі 14
1.3 Оцінка процесів управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі 21
Висновок до розділу 1 28
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ 29
2.1 Тенденції розвитку вітчизняних підприємств будівельної галузі та особливості їх фінансового забезпечення 29
2.2 Загальна характеристика ТОВ «БК «МВ Груп» та аналіз середовища його діяльності 35
2.3 Аналіз та оцінка ефективності управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємства будівельної галузі 48
Висновок до розділу 2 57
РОЗДІЛ 3 ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ 58
3.1 Формування напрямів удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі 58
3.2 Розробка заходів з вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі 64
3.3 Оцінка економічної ефективності пропонованих змін 68
Висновок до розділу 3 71
ВИСНОВКИ 72
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 75

ВСТУП

Актуальність теми дослідження визначається потребою підприємств забезпечувати стабільну діяльність і розвиток за рахунок ефективного управління фінансовими ресурсами. В умовах конкуренції та економічної мінливості бізнес повинен раціонально формувати джерела фінансування, оптимізувати використання капіталу й знижувати фінансові ризики. Нестабільність ринків, зростання вартості ресурсів та обмежений доступ до кредитів вимагають пошуку нових фінансових інструментів і модернізації підходів до управління коштами. Здатність підприємства забезпечити належну ліквідність, підтримати інвестиційні проєкти та впроваджувати інновації стає ключовою умовою його конкурентоспроможності.

Питаннями управління фінансовим забезпеченням розвитку суб'єктів господарювання різної галузевої спрямованості займалися такі дослідники як Буздуган Я., Васечко Л., Виговська О. А., Возняк Г. В., Голуб Ю. О., Гривківська О. В., Гудзь О. Є., Гуцул М. О., Даценко А. А., Забаштанський М. М., Зятковський І. В., Іванисько Н. М., Ільчук В. П., Шпомер Т. О., Кіщенко Г. В., Козій І. С., Колодізєв О. М., Кривоног О. Л., Купира М. І., Киришко М. В., Левчук О., Міщук О. В., Нагорна О. В., Нехайчук Д. В., Осьмірко І. В., Пігуль Н., Дехтяр Н., Захаркін О., Семенов А. Г., Солодовнік О. О., Строкович Г. В., Гончарук С. В., Федосов Ю. О. Проте, невирішеними все ще залишаються низка проблем, пов'язаних з фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі.

Метою дослідження є систематизація теоретичних засад і розроблення практичних пропозицій, спрямованих на вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі.

Для реалізації поставленої мети визначено такі основні завдання:

- розгляд поняття, складових та механізмів фінансового забезпечення суб'єктів господарювання;

- вивчення методичних підходів до управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі;

- оцінка процесів управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі;

- дослідження тенденцій розвитку вітчизняних підприємств будівельної галузі та особливостей їх фінансового забезпечення;

- діагностика середовища діяльності ТОВ «БК «МВ Груп»;

- аналіз та оцінка ефективності управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємства будівельної галузі;

- формування напрямів удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі;

- розробка заходів з вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі;

- оцінка економічної ефективності пропонованих змін.

Об'єктом дослідження є фінансове забезпечення розвитку підприємств будівельної галузі.

Предметом дослідження слугують теоретико-методичні та прикладні аспекти управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі.

Теоретичну основу дослідження становлять ключові положення теорії менеджменту, наукові статті, періодичні видання, монографії, матеріали міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій; практична основа дослідження охоплює діяльність вітчизняних будівельних підприємств протягом 2013-2024 років, а також діяльність ТОВ «БК «МВ Груп» протягом 2022-2024 рр.

Для виконання поставлених завдань застосовано сукупність наукових методів: діалектичний і логічний, абстрагування, систематизацію та узагальнення при аналізі ключових понять і підходів; формалізацію й економічний аналіз для розрахунку фінансових показників; графічні та табличні способи подання результатів; методи аналізу, синтезу та прогнозування.

Отримані результати дали змогу зробити висновки про можливість впровадження запропонованих рішень щодо удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі в ТОВ «БК «МВ Груп»; економічна оцінка запропонованих заходів підтвердила їхню практичну доцільність.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

1.1 Поняття, складові та механізми фінансового забезпечення суб'єктів господарювання

Фінансове забезпечення підприємства є важливою складовою його діяльності, оскільки визначає можливість досягати стратегічних цілей, підтримувати стабільність роботи та зберігати конкурентні переваги. Це поняття охоплює комплекс процесів і механізмів, спрямованих на формування, розподіл та раціональне використання фінансових ресурсів.

Менеджмент загалом виступає сучасною системою управління, що найбільш ефективно функціонує в умовах ринку [36, с. 18].

Фінансовий менеджмент розглядають як діяльність, пов'язану з організацією руху фінансових ресурсів і прийняттям рішень щодо їх оптимального використання. У наукових джерелах його трактують по-різному: як процес управління фінансами підприємства, як форму організації фінансових потоків, як систему принципів і методів прийняття управлінських рішень. У ширшому сенсі фінансовий менеджмент охоплює розробку стратегії та тактики фінансового забезпечення. Управління фінансами є цілеспрямованою діяльністю щодо ефективного формування та використання ресурсів, а фінансово-економічне забезпечення включає умови й фактори, що забезпечують нормальний перебіг економічних процесів [5, с. 76].

В таблиці 1.1 наведені трактування поняття фінансового забезпечення.

Фінансове забезпечення підприємства можна охарактеризувати як систему фінансових відносин, що виникають під час формування, розподілу та використання фінансових ресурсів з метою гарантованого та результативного функціонування підприємства. Воно має ключове значення для роботи суб'єкта господарювання, адже забезпечує здійснення виробничих і збутових операцій, підтримує реалізацію інвестиційних проєктів і створює передумови для збереження його фінансової стійкості.

Таблиця 1.1 - Трактування поняття фінансового забезпечення [14; 15; 17]

Автор	Трактування
Гуцул М. О. [14]	Фінансове забезпечення охоплює комплекс дій, спрямованих на своєчасне й повне забезпечення підприємства необхідними грошовими ресурсами. До його змісту належать фінансове планування, залучення та отримання коштів, їх зберігання і раціональне використання, контроль за витратами, а також ведення відповідного обліку та звітності.
Даценко А. А. [15]	Під фінансовим забезпеченням розуміють сукупність різних фондів фінансових ресурсів, які формуються та використовуються для організації виробничих процесів, збуту продукції, надання послуг, а також для покриття інших напрямів діяльності підприємства.
Дікань Л. В., Голуб Ю. О. [17]	Фінансове забезпечення виступає окремою підсистемою та інструментом фінансово-кредитного механізму. Воно реалізується через визначену модель фінансування, що включає самофінансування, кредитні ресурси, бюджетні надходження та можливості фінансового ринку.

Складові фінансового забезпечення наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Складові фінансового забезпечення [8; 9; 21; 33]

Складові	Суть
Фінансові ресурси	Фінансові ресурси підприємства охоплюють власні кошти, до яких належать статутний капітал, амортизаційні відрахування та нерозподілений прибуток; позичені джерела, такі як кредити, позики й лізингові операції; а також залучені ресурси у формі акціонерного капіталу чи інвестицій
Фінансове планування	Фінансове планування включає стратегічний рівень, що охоплює довгострокові плани та інвестиційні програми, оперативний рівень у вигляді бюджетування й поточного планування, а також фінансове прогнозування, яке передбачає оцінку грошових потоків та можливих фінансових ризиків
Фінансовий контроль і аналіз	Фінансовий контроль і аналіз містять внутрішній контроль за витратами та виконанням бюджету, зовнішній контроль у формі аудиту та підготовки фінансової звітності, а також проведення фінансового аналізу, що включає оцінку звітності, аналіз коефіцієнтів та визначення рентабельності
Фінансові інструменти	До основних фінансових інструментів належать грошові кошти та їх еквіваленти, що включають як готівкові, так і безготівкові форми; різні види цінних паперів, зокрема акції й облігації; а також похідні фінансові інструменти, такі як форвардні контракти, ф'ючерси та опціони
Управління грошовими потоками	Управління грошовими потоками охоплює їх планування, що передбачає прогноз та підготовку надходжень і витрат для забезпечення ліквідності; контроль, який включає аналіз фактичних потоків і порівняння їх із запланованими; а також оптимізацію, спрямовану на прискорення розрахунків, мінімізацію затримок надходжень і ефективне використання фінансових ресурсів
Інвестиційна діяльність	Інвестиційна діяльність передбачає оцінювання потенційних проєктів, визначення їх ефективності й ризиків; забезпечення необхідного фінансування шляхом вибору найкращих джерел інвестицій; а також контроль за реалізацією інвестиційних програм із подальшим аналізом отриманих результатів та їх впливу на загальний фінансовий стан підприємства

Фінансові ресурси відіграють ключову роль у діяльності підприємства, адже

забезпечують фінансування як поточних операцій, так і стратегічних проєктів. Вони дозволяють покривати витрати на закупівлю матеріалів, оплату праці, утримання основних засобів, а також реалізовувати інвестиції, пов'язані з розвитком виробництва чи впровадженням нових технологій. Ефективне управління цими ресурсами сприяє зміцненню фінансової стійкості, мінімізації ризиків і досягненню поставлених цілей. Важливою складовою цього процесу є фінансовий контроль (його типи наведені в таблиці 1.3), що забезпечує прозорість, виявлення відхилень від плану та своєчасне коригування, включаючи як внутрішні, так і зовнішні механізми нагляду [27].

Таблиця 1.3 - Типи фінансового контролю [27, с. 227]

Типи	Характеристика	Складові
Внутрішній	Внутрішній фінансовий контроль проводиться безпосередньо працівниками підприємства та передбачає постійний нагляд за фінансовими операціями, щоб забезпечити відповідність витрат і доходів затвердженим бюджетам і фінансовим планам	До основних елементів внутрішнього контролю належать моніторинг витрат, перевірка виконання бюджетних показників і оцінка ефективності використання наявних фінансових ресурсів
Зовнішній	Зовнішній фінансовий контроль реалізується незалежними аудиторами або державними установами та спрямований на перевірку точності фінансової звітності підприємства, а також відповідності її вимогам чинного законодавства	Основними складовими зовнішнього контролю є проведення аудиторських перевірок, виявлення потенційних фінансових ризиків і підтвердження достовірності поданої фінансової звітності

Фінансовий аналіз передбачає ґрунтовне дослідження фінансового стану підприємства на підставі даних його звітності. Опис основних видів фінансового аналізу подано в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 - Основні види фінансового аналізу та їх характеристика [38]

Вид аналізу	Характеристика
Аналіз фінансової звітності	Передбачає вивчення основних документів - балансу, звіту про фінансові результати та звіту про рух коштів. Такий підхід дає можливість оцінити структуру активів і зобов'язань, рівень платоспроможності підприємства та його загальну фінансову стійкість
Коефіцієнтний аналіз	Базується на використанні показників ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості та інших коефіцієнтів, що забезпечують глибшу оцінку ефективності діяльності підприємства
Аналіз ліквідності та платоспроможності	Спрямований на визначення здатності підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Ліквідність оцінюється за тим, наскільки швидко активи можуть бути перетворені на грошові кошти для покриття короткострокових боргів
Аналіз рентабельності	Дає змогу визначити рівень прибутковості підприємства та ефективність використання його активів і капіталу. Він включає розрахунок таких показників, як рентабельність активів, власного капіталу та вкладених інвестицій

Фінансовий контроль і аналіз взаємно доповнюють один одного, забезпечуючи підприємству можливість відстежувати фінансовий стан і своєчасно коригувати діяльність у разі відхилень. Поєднання внутрішнього та зовнішнього контролю разом із глибоким аналізом сприяє зміцненню фінансової стабільності, раціональному використанню ресурсів та досягненню стратегічних цілей [37, с. 48].

Фінансові інструменти дозволяють залучати й управляти фінансовими ресурсами підприємства. Їхнє застосування допомагає підтримувати стабільність, контролювати ризики та підвищувати ефективність управління капіталом. Вони поділяються на кілька груп залежно від свого призначення та ролі у фінансових операціях (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5 - Характеристика груп фінансових інструментів [40]

Група	Характеристика	Фінансові інструменти
Грошові кошти та їх еквіваленти	Охоплюють основні види фінансових ресурсів, які підприємство може застосовувати для покриття нагальних потреб у ліквідності	До них належать готівка, безготівкові кошти та різні еквіваленти грошових активів
Цінні папери	Виступають важливими інструментами залучення капіталу на фінансовому ринку. Завдяки їм підприємства отримують додаткові ресурси від інвесторів, які натомість здобувають право на частку в компанії або на отримання процентних виплат	До цієї групи належать акції та облігації
Деривативи	Застосовуються для ефективного управління фінансовими ризиками. Їхнє головне призначення - мінімізувати наслідки несприятливих ринкових коливань, таких як зміни цін, валютних курсів чи процентних ставок	Основними видами є форварди, ф'ючерси та опціони

Фінансові інструменти дозволяють підприємствам ефективно керувати ресурсами, забезпечуючи стабільність і зменшуючи вплив зовнішніх ризиків. Вони сприяють залученню капіталу, оптимальному розподілу фінансових ресурсів і управлінню ризиками. Раціональне використання цих інструментів підвищує фінансову стійкість підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

Ефективне управління грошовими потоками сприяє безперервному руху фінансових ресурсів і підтримання платоспроможності підприємства. Планування грошових потоків передбачає прогнозування надходжень і витрат коштів для забезпечення необхідного рівня ліквідності. Контроль включає моніторинг фактичних фінансових операцій, порівняння їх із запланованими показниками та

виявлення відхилень. Оптимізація потоків спрямована на зменшення затримок у надходженнях, прискорення розрахунків з дебіторами та раціональне використання наявних коштів, що забезпечує своєчасне виконання зобов'язань і стабільність фінансової діяльності підприємства [45, с. 8].

Інвестиційна діяльність спрямована на розвиток і модернізацію підприємства через вкладення коштів у нові проєкти та активи. Вона включає оцінку ефективності та ризиків інвестицій, залучення фінансових ресурсів, вибір оптимальних джерел фінансування та контроль реалізації проєктів. Це сприяє інноваційному розвитку та підвищує конкурентоспроможність підприємства на ринку [23, с. 313].

Фінансове забезпечення є ключовим елементом діяльності підприємства, створюючи умови для його стабільної роботи та розвитку. Основні його функції включають: забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності, що дозволяє своєчасно виконувати зобов'язання і уникати банкрутства; підтримку інвестиційної діяльності через фінансування модернізації, розширення виробництва та нових проєктів; оптимізацію витрат, що мінімізує фінансові ризики та підвищує рентабельність; а також підвищення конкурентоспроможності завдяки стабільності і швидкому залученню ресурсів. Крім того, фінансове забезпечення охоплює управління ризиками, що виникають у фінансово-економічній діяльності, включаючи страхування активів, хеджування та інші методи зменшення негативних наслідків [30, с. 17].

Механізми фінансового забезпечення підприємства представляють собою комплекс взаємопов'язаних заходів і процедур, спрямованих на ефективне управління фінансовими ресурсами та забезпечення стабільного функціонування підприємства. Серед основних механізмів виділяють [3, с. 120; 18, с. 140; 27, с. 225]:

- фінансове планування та прогнозування, що включає розробку фінансових планів і бюджетів на різні періоди, визначення потреб у грошових ресурсах, а також прогнозування доходів і витрат для забезпечення збалансованої фінансової діяльності;

- фінансовий контроль передбачає систематичний моніторинг виконання планів, контроль руху коштів і виявлення відхилень, що дозволяє оперативно приймати коригувальні рішення;

- фінансовий аналіз охоплює оцінку фінансової звітності та ключових показників, таких як рентабельність, ліквідність і фінансова стійкість, що дає змогу визначити сильні та слабкі сторони підприємства;

- залучення фінансових ресурсів, що передбачає вибір оптимальних джерел фінансування, оцінку їх вартості та ризиків, а також використання різних фінансових інструментів для забезпечення розвитку підприємства;

- управління фінансовими ризиками спрямоване на ідентифікацію потенційних загроз, розробку та реалізацію заходів з їх мінімізації, включаючи страхування активів, хеджування та інші методи зниження негативного впливу на фінансовий стан підприємства.

Комплексне використання цих механізмів дозволяє забезпечити стабільність, ефективність і конкурентоспроможність підприємства на ринку, сприяє досягненню стратегічних та фінансових цілей.

1.2 Методичні підходи до управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі

Методичні підходи до управління фінансовим забезпеченням розвитку будівельного підприємства представляють собою комплекс взаємопов’язаних принципів, методів, інструментів і процедур, спрямованих на ефективне формування, розподіл і використання фінансових ресурсів у будівельній галузі. Вони дозволяють забезпечити фінансову стабільність підприємства, підвищити прибутковість і рентабельність проєктів, оптимізувати витрати, зменшити ризики та сприяти реалізації як поточних, так і стратегічних цілей підприємства. Крім того, ці підходи забезпечують прозорість фінансових процесів і сприяють підвищенню довіри з боку інвесторів, партнерів і замовників будівельних послуг [11, с. 13].

До основних методичних підходів належать:

1 *Бюджетування* - розробка детальних фінансових планів для контролю витрат, планування ресурсів та забезпечення фінансування будівельних проєктів у заплановані строки [2, с. 27].

Бюджетування є одним із ключових інструментів фінансового планування для

будівельних підприємств і передбачає складання бюджетів на різні періоди - місяць, квартал чи рік. У будівельній галузі бюджети охоплюють детальний план доходів від реалізації будівельних проєктів, витрат на матеріали, оплату праці, амортизацію техніки, капіталовкладення, грошові потоки та інші фінансові показники. Процес бюджетування дозволяє контролювати витрати на будівельні об'єкти, ефективно планувати використання фінансових ресурсів та оцінювати рентабельність проєктів. Важливим етапом є аналіз відхилень між фактичними та запланованими показниками, що дає змогу оперативно виявляти проблемні ділянки у фінансуванні будівельних робіт і приймати своєчасні коригувальні рішення для забезпечення стабільності виконання проєктів та фінансової стійкості підприємства.

Побудова системи бюджетування підприємств будівельної галузі відбувається з врахуванням низки принципів [37, с. 47].

Принцип повноти у системі бюджетування будівельного підприємства передбачає охоплення всіх фінансових аспектів діяльності підприємства, включаючи доходи від виконання будівельних контрактів, витрати на матеріали, оплату праці, амортизацію обладнання, управлінські витрати та інші статті. Такий підхід дозволяє сформувати повну картину фінансового стану підприємства, своєчасно виявляти потреби у фінансових ресурсах та забезпечувати баланс між доходами та витратами на всіх рівнях управління.

Принцип координації забезпечує взаємозв'язок між окремими підрозділами підприємства, які залучені до виконання будівельних проєктів. Бюджети всіх відділів узгоджуються між собою, що дозволяє уникнути дублювання витрат, оптимізувати використання ресурсів і досягати єдиних фінансових цілей компанії.

Принцип централізації передбачає концентрацію планування ключових фінансових потоків на рівні головного офісу або фінансового департаменту. Це дозволяє контролювати фінансування великих будівельних проєктів, координувати міжпідрядні витрати та забезпечувати ефективне управління капіталом підприємства.

Принцип спеціалізації бюджетів означає розробку окремих бюджетів для різних видів діяльності та проєктів: будівництва житлових комплексів, комерційних об'єктів, ремонту та модернізації. Це сприяє більш точному плануванню витрат і

доходів та підвищує ефективність управління фінансами на кожному напрямку.

Принцип періодичності бюджетування передбачає формування фінансових планів на регулярній основі - щоквартально або щорічно, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни в ринкових умовах, коливання вартості матеріалів та непередбачені витрати.

Принцип прозорості забезпечує доступність фінансової інформації для керівництва, підрозділів та інвесторів. У будівельній галузі це особливо важливо для контролю виконання контрактів, оцінки ефективності проєктів та підвищення довіри партнерів.

Принцип декомпозиції передбачає розподіл загального бюджету на дрібніші підбюджети, наприклад, за об’єктами будівництва або етапами робіт, що дозволяє більш детально контролювати витрати та оцінювати ефективність кожного проєкту окремо.

Принцип реальності гарантує, що бюджети складаються на основі об’єктивних даних про доходи, витрати і ринкові умови, що дозволяє уникнути завищених очікувань і непотрібних фінансових ризиків.

Принцип інтегрованості передбачає взаємозв’язок усіх бюджетів між собою та зі стратегічними планами підприємства, забезпечуючи узгодженість коротко- та довгострокових цілей.

Принцип гнучкості дозволяє адаптувати бюджети до змін у ринкових цінах на будівельні матеріали, трудові ресурси або нових нормативних вимог.

Принцип економічності забезпечує мінімізацію витрат при досягненні необхідних результатів, зокрема через оптимізацію закупівель та ефективне використання техніки.

Принцип узгодженості цілей гарантує, що фінансові плани підпорядковуються загальній стратегії розвитку підприємства та конкретних будівельних проєктів.

Принцип пріоритетності дозволяє розставляти фінансові ресурси за важливістю проєктів, забезпечуючи фінансування ключових об’єктів у першу чергу.

Принцип дотримання причинно-наслідкового зв’язку передбачає, що витрати і доходи відображають реальні фінансові процеси та наслідки управлінських рішень.

Принцип відповідальності встановлює конкретних виконавців за планування,

виконання і контроль бюджетів на всіх рівнях.

Принцип постійності цілей забезпечує стабільність фінансової політики підприємства, що важливо для довгострокового планування будівельних проєктів та підтримки фінансової стійкості.

Усі ці принципи разом формують ефективну та прозору систему бюджетування, яка дозволяє будівельним підприємствам раціонально планувати фінансові ресурси, мінімізувати ризики та підвищувати конкурентоспроможність на ринку.

2 *Фінансовий аналіз* будівельного підприємства включає оцінку його фінансового стану на основі фінансової звітності, коефіцієнтного аналізу та показників ліквідності, рентабельності, платоспроможності та фінансової стійкості. У будівельній галузі це дозволяє оцінити ефективність реалізації проєктів, використання матеріальних та фінансових ресурсів, а також визначити потенційні фінансові ризики, пов’язані з коливанням вартості матеріалів, затримками у виконанні робіт або змінами у замовленнях. Фінансовий аналіз допомагає виявити сильні та слабкі сторони фінансової діяльності підприємства, оцінити доцільність інвестицій у нові об’єкти та модернізацію обладнання. Результати такого аналізу використовуються керівництвом для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оптимізації витрат на будівельні проєкти, підвищення рентабельності та забезпечення фінансової стабільності підприємства. Крім того, регулярний фінансовий аналіз сприяє ефективному плануванню грошових потоків і контролю за виконанням бюджету будівельних об’єктів, що дозволяє уникати перевитрат та забезпечувати своєчасне завершення робіт у рамках встановлених фінансових рамок [44, с. 115].

3 *Управління грошовими потоками* будівельного підприємства спрямоване на забезпечення безперебійного руху коштів, підтримку ліквідності та своєчасну оплату зобов’язань перед підрядниками, постачальниками та працівниками. Цей процес включає прогнозування, планування та контроль надходжень і витрат грошових коштів, аналіз фінансових потоків на будівельних об’єктах та оптимізацію структури коштів для ефективного фінансування проєктів. Завдяки управлінню грошовими потоками будівельне підприємство може уникати дефіциту або

надлишку грошових ресурсів, забезпечувати безперервність виконання робіт і раціонально використовувати наявний капітал [24, с. 326].

Етапи управління грошовими потоками для підприємств будівельної галузі включають [22, с. 158]:

- планування та прогнозування грошових потоків: аналіз грошових активів за попередній період, розробка детального плану надходжень та видатків коштів для кожного будівельного проєкту, оцінка суми та середнього залишку грошових ресурсів, а також оптимізація та регулювання цього залишку для забезпечення стабільного фінансування робіт;

- впровадження запланованих параметрів: реалізація фінансово-господарських заходів відповідно до бюджету та планів грошових потоків, контроль за своєчасністю платежів підрядникам та постачальникам, забезпечення необхідних ресурсів для виконання проєктів;

- фінансовий контролінг: моніторинг фактичних надходжень і витрат коштів, порівняння з плановими показниками та виявлення відхилень;

- коригування показників та оцінка результатів: аналіз відхилень, внесення необхідних змін до плану грошових потоків і оцінка ефективності використання фінансових ресурсів для підвищення стабільності та рентабельності будівельних проєктів.

4 *Управління капіталом* підприємств будівельної галузі включає формування, структурування та ефективне використання власного та позиченого капіталу для забезпечення фінансування будівельних проєктів. Ефективне управління капіталом дозволяє будівельній компанії забезпечувати незалежність від нестабільності ринку, мінімізувати ризики прострочення робіт або банкрутства та підвищувати рентабельність реалізованих проєктів [39, с. 6].

Процес управління капіталом у будівельній галузі включає такі етапи:

- аналіз поточного стану підприємства - оцінка фінансових ресурсів, структури власного та позиченого капіталу, ліквідності та фінансової стійкості;

- визначення потреби в капіталі - розрахунок коштів, необхідних для виконання будівельних контрактів, закупівлі матеріалів, виплати зарплат і обслуговування обладнання;

- розробка стратегії управління капіталом - планування оптимальної структури фінансування та визначення джерел залучення коштів;

- залучення капіталу - використання кредитів, лізингу, інвестицій або власних ресурсів для фінансування проєктів;

- розподіл і використання капіталу - ефективне спрямування коштів на будівельні роботи, модернізацію обладнання та інші пріоритетні напрямки;

- контроль і аналіз ефективності - моніторинг використання капіталу на об’єктах будівництва та оцінка результатів;

- коригування стратегії управління капіталом - внесення змін у планування фінансів відповідно до змін ринкових умов або пріоритетів проєктів [41, с. 208].

Такий підхід забезпечує стабільне фінансування будівельних проєктів і підвищує фінансову ефективність підприємства.

5 *Управління інвестиціями* в підприємствах будівельної галузі спрямоване на розвиток та модернізацію компанії шляхом вкладення коштів у нові будівельні проєкти, сучасне обладнання, технології, матеріали та інші активи. Цей процес включає детальний аналіз і оцінку інвестиційних проєктів, розрахунок їхньої економічної ефективності, визначення оптимальних джерел фінансування та контроль за виконанням інвестиційних планів на всіх етапах будівництва. Ефективне управління інвестиціями дозволяє будівельним підприємствам впроваджувати інноваційні рішення, модернізувати виробничі потужності, підвищувати якість будівельних робіт і скорочувати строки виконання проєктів. Крім того, грамотне інвестування сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства на ринку будівельних послуг, зміцненню його фінансової стабільності та збільшенню ринкової вартості компанії. Такий підхід дозволяє будівельному підприємству стратегічно планувати розвиток, забезпечувати ефективне використання ресурсів та мінімізувати фінансові та операційні ризики під час реалізації проєктів різної складності [42, с. 105].

6 *Управління фінансовими ризиками* передбачає ідентифікацію, аналіз, оцінку та мінімізацію ризиків, пов’язаних із фінансовою діяльністю підприємств будівельної галузі та реалізацією будівельних проєктів. Основні методи включають диверсифікацію фінансування проєктів, страхування відповідальності та майна,

хеджування валютних та цінових ризиків, а також створення резервних фондів для покриття можливих збитків у разі затримок у виконанні робіт або зростання вартості будівельних матеріалів. Ефективне управління фінансовими ризиками дозволяє будівельному підприємству знижувати невизначеність у фінансовій діяльності, підтримувати стабільність грошових потоків та фінансових результатів, забезпечувати своєчасне виконання контрактних зобов'язань та підвищувати стійкість компанії до негативних впливів ринкових коливань, форс-мажорних обставин та внутрішніх управлінських помилок. Такий підхід сприяє більш надійному плануванню інвестицій у будівельні проєкти та зміцнює фінансову стабільність підприємства в довгостроковій перспективі [33, с. 10].

7 *Використання фінансових інструментів* у будівельних підприємствах передбачає залучення, розподіл і ефективне управління фінансовими ресурсами за допомогою таких засобів, як кредити, лізинг, факторинг, облігації та інші інвестиційні інструменти. Завдяки цим методам будівельні компанії можуть залучати додаткові кошти для фінансування будівельних проєктів, модернізації обладнання та закупівлі матеріалів, оптимізувати структуру власного і позиченого капіталу, знижувати фінансові ризики, пов'язані з коливанням цін на будівельні ресурси або затримками у виконанні робіт, та підвищувати ефективність використання наявних фінансових ресурсів. Ефективне застосування фінансових інструментів дозволяє будівельним підприємствам забезпечувати безперервність виконання проєктів, своєчасно розраховуватися з підрядниками та постачальниками, а також підтримувати фінансову стійкість і конкурентоспроможність на ринку будівельних послуг [31, с. 106].

8 *Впровадження інформаційних технологій* у систему управління фінансовим забезпеченням будівельного підприємства дозволяє автоматизувати фінансові процеси, підвищувати точність і швидкість обробки даних та забезпечувати оперативний доступ до актуальної фінансової інформації по кожному будівельному проєкту. Використання спеціалізованого програмного забезпечення для планування бюджету будівельних робіт, аналізу витрат, контролю фінансових потоків та управління грошовими ресурсами сприяє підвищенню ефективності фінансового управління, знижує ризик помилок і втрат, а також забезпечує своєчасне

фінансування закупівель матеріалів, виплат підрядникам та працівникам. Такий підхід дозволяє будівельним підприємствам оперативно реагувати на зміни ринкових умов, оптимізувати використання фінансових ресурсів і підвищувати загальну фінансову стабільність компанії [1].

9 *Стратегічне фінансове управління* будівельного підприємства включає розробку довгострокових фінансових стратегій з урахуванням перспектив розвитку компанії, її місії, стратегічних цілей та умов будівельного ринку. Такий підхід дозволяє будівельному підприємству ефективно планувати фінансування нових об'єктів, модернізацію обладнання та інвестиції у технології, оперативно реагувати на зміни в ринкових умовах, коливання вартості будівельних матеріалів та зміни в попиті на послуги. Стратегічне фінансове управління забезпечує оптимальне використання фінансових ресурсів, підтримує стабільність грошових потоків і сприяє сталому розвитку підприємства, підвищуючи його конкурентоспроможність на ринку будівельних послуг та здатність реалізовувати масштабні проєкти вчасно та з мінімальними фінансовими ризиками [24, с. 325; 29, с. 19].

Таке комплексне застосування методичних підходів забезпечує ефективне управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі, дозволяючи оптимізувати ресурси та підвищувати ефективність діяльності на всіх етапах реалізації будівельних проєктів.

1.3 Оцінка процесів управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі

Оцінка процесів управління фінансовим забезпеченням підприємств будівельної галузі дозволяє визначити ефективність фінансування будівельних проєктів, контроль за витратами на матеріали, оплату праці та інші витрати, а також своєчасність виконання фінансових зобов'язань. Підходи до оцінки процесів управління фінансовим забезпеченням розвитку будівельних підприємств представлені в таблиці 1.6.

Для оцінки процесів управління фінансовим забезпеченням будівельного підприємства застосовуються різноманітні методи, які дозволяють всебічно

аналізувати ефективність використання фінансових ресурсів у будівельних проєктах.

Таблиця 1.6 - Підходи до оцінки процесів управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі [33, с. 11]

Підхід	Використання
Від загального до часткового	Застосовується для оцінки ефективності управління фінансовим забезпеченням розвитку будівельного підприємства як комплексної системи, включаючи всі процеси фінансування будівельних проєктів, планування бюджетів, управління грошовими потоками та капіталом. Такий підхід дозволяє спочатку оцінити загальний фінансовий стан компанії, а потім поступово аналізувати окремі елементи управління фінансовими ресурсами на рівні конкретних об'єктів або підрозділів
Від попередньої до загальної оцінки	Дозволяє формалізувати результати оцінки ефективності управління фінансовим забезпеченням розвитку будівельного підприємства на різних етапах: від прийняття управлінських рішень щодо фінансування будівельних проєктів до підсумкового аналізу результатів виконаних робіт і використаних ресурсів. Це допомагає визначити вплив окремих рішень на фінансову стабільність та ефективність підприємства
Сполучення статичних та динамічних оцінок	Статистичні показники відображають поточний стан фінансових ресурсів будівельного підприємства, включаючи залишки коштів, витрати на матеріали та оплату праці. Динамічні оцінки враховують зміни в часі, що дозволяє виявляти тенденції у фінансуванні будівельних проєктів, прогнозувати надходження та витрати коштів, а також планувати майбутні фінансові потреби
Сполучення кількісних та якісних оцінок	Ефективність будівельного підприємства оцінюється через економічні, технологічні та організаційні показники, які характеризуються як кількісними (вартість проєктів, обсяги виконаних робіт), так і якісними (рівень організації робіт, технологічні стандарти). Оцінка має забезпечувати оптимальне поєднання цих параметрів для підвищення загальної ефективності фінансового управління
Урахування фактору часу	Оцінка здійснюється з урахуванням динамічності ринку будівельних послуг, сезонних коливань, термінів виконання проєктів та зміни цін на будівельні матеріали. Це дозволяє підприємству своєчасно коригувати фінансові плани і забезпечувати стабільне фінансування будівельних робіт

Кожен метод дає можливість розглянути управлінські процеси під різними кутами, враховуючи як фінансові, так і організаційні аспекти діяльності підприємства. Основні методи оцінки включають [28, с. 78]:

1 Аналіз фінансових показників є ключовим інструментом оцінки фінансового стану будівельного підприємства. Він дозволяє отримати комплексне уявлення про ефективність використання ресурсів, прибутковість проєктів, ліквідність, платоспроможність та загальну фінансову стійкість компанії. Фінансові коефіцієнти (таблиця 1.7) виступають об'єктивними показниками, які демонструють здатність будівельного підприємства адаптуватися до змін ринкових умов, забезпечувати стабільне управління проєктами та підтримувати стійке зростання.

Таблиця 1.7 - Зміст та порядок розрахунків фінансових показників [28, с. 93]

Показник	Характеристика	Формула розрахунку
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Відображає здатність будівельного підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів	Коефіцієнт абсолютної ліквідності = Грошові кошти та їх еквіваленти / Поточні зобов'язання
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Показує здатність погасити поточні зобов'язання без врахування запасів будівельних матеріалів	Коефіцієнт швидкої ліквідності = (Грошові кошти + Дебіторська заборгованість) / Поточні зобов'язання
Рентабельність активів (ROA)	Характеризує ефективність використання активів для отримання прибутку від будівельної діяльності	ROA = Чистий прибуток / Загальні активи × 100%
Рентабельність власного капіталу (ROE)	Показує прибутковість коштів власників, вкладених у підприємство	ROE = Чистий прибуток / Власний капітал × 100%
Оборотність активів	Відображає ефективність використання активів для генерації доходу від будівництва	Оборотність активів = Дохід від реалізації / Середні активи
Оборотність запасів	Показує швидкість використання матеріалів та комплектуючих у будівельних проєктах	Оборотність запасів = Собівартість реалізованої продукції / Середні запаси
Частка власного капіталу	Демонструє частку фінансування підприємства, що забезпечується власними коштами	Частка власного капіталу = Власний капітал / Загальні активи × 100%
Показник фінансової стабільності	Відображає здатність підтримувати платоспроможність і безперебійну діяльність на будівельному ринку	Показник фінансової стабільності = Власний капітал / Позиковий капітал × 100%
Рентабельність реалізації	Оцінює прибутковість будівельних робіт у відношенні до отриманого доходу	Рентабельність реалізації = Чистий прибуток / Дохід від реалізації × 100%

Важливою перевагою використання фінансових коефіцієнтів є можливість порівнювати показники компанії з динамікою минулих періодів та стандартами будівельної галузі. Це дозволяє визначити сильні та слабкі сторони фінансового управління, оцінити ефективність витрат на матеріали, оплату праці, обладнання та інші ресурси, а також виявити ключові напрямки для оптимізації фінансових процесів. Порівняння з еталонними значеннями допомагає оцінити відповідність фінансового стану підприємства очікуванням ринку і слугує основою для прийняття управлінських рішень [23, с. 312].

Крім того, аналіз фінансових показників підвищує прозорість діяльності будівельного підприємства, надаючи інвесторам, кредиторам та партнерам інформацію про фінансову стійкість і перспективи розвитку компанії. Фінансові індикатори дозволяють прогнозувати результати діяльності на основі поточних показників і тенденцій, виявляти проблемні ділянки та своєчасно вживати заходів для їх усунення.

Таким чином, аналіз фінансових коефіцієнтів забезпечує комплексний підхід до управління ресурсами, підвищує ефективність фінансового планування і сприяє стабільному розвитку та зростанню прибутковості будівельного підприємства.

2 Бюджетування на будівельному підприємстві - це процес планування, розподілу та контролю фінансових ресурсів для конкретного періоду з метою досягнення запланованих фінансових результатів і забезпечення ефективного використання коштів у будівельних проєктах. Цей процес є ключовим елементом фінансового управління, оскільки дозволяє систематизувати витрати на матеріали, заробітну плату, обладнання та підрядні роботи, а також доходи від виконаних проєктів, створюючи надійну основу для прийняття управлінських рішень і забезпечення стабільності фінансового стану підприємства [10, с. 11].

Етапи бюджетування на підприємствах будівельної галузі та їх характеристика наведені в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 - Етапи бюджетування та їх характеристика [6, с. 215

Етап	Характеристика
Планування бюджету	На будівельних підприємствах етап планування бюджету передбачає визначення фінансових цілей на певний період, зазвичай на рік, та складання прогнозу доходів і витрат. Під час цього етапу оцінюють фінансові потоки від виконання будівельних проєктів, прогнозують доходи від продажу послуг і робіт, розраховують витрати на закупівлю матеріалів, обладнання, виплату заробітної плати будівельним бригадам та інших операційних витрат. Планування бюджету дозволяє підприємству сформувати чітку фінансову основу для реалізації поточних і нових будівельних проєктів
Розробка бюджетів підрозділів	Будівельне підприємство формує окремі бюджети для підрозділів, таких як відділи виробництва, закупівель, маркетингу, продажів та технічного контролю. Кожен підрозділ отримує фінансовий план, що відповідає його функціям та потребам. Такий підхід дозволяє ефективно розподіляти ресурси між різними напрямками діяльності, контролювати витрати на матеріали, спецтехніку та виконання робіт, а також забезпечує прозорість фінансових потоків у межах компанії
Затвердження бюджету	Після розробки всі бюджети підрозділів об’єднуються у загальний бюджет будівельного підприємства, який затверджується керівництвом або фінансовим департаментом. Затвердження бюджету означає офіційне погодження плану фінансової діяльності та встановлення меж витрат для всіх підрозділів, що дозволяє забезпечити фінансову дисципліну та узгодженість дій у реалізації будівельних проєктів
Контроль виконання бюджету	На цьому етапі здійснюється постійний контроль за фактичними витратами та доходами, порівняно з запланованими показниками. Для будівельних підприємств це означає моніторинг витрат на матеріали, заробітну плату та виконання будівельних робіт. Виявлення відхилень дозволяє вчасно вживати коригувальні заходи, уникати перевитрат і забезпечувати стабільність фінансового стану
Аналіз відхилень	Після завершення бюджетного періоду проводиться детальний аналіз відхилень фактичних результатів від планових. Для будівельних підприємств це допомагає оцінити ефективність використання фінансових ресурсів, визначити фактори, що вплинули на перевитрати або недоотримані доходи, і вдосконалити бюджетний процес для майбутніх проєктів

Бюджетування забезпечує впорядковане планування, розподіл та контроль фінансових ресурсів у межах реалізації будівельних проєктів. Однією з основних функцій бюджетування є планування, яке дозволяє визначити фінансові цілі на певний період і встановити оптимальні шляхи їх досягнення. Для будівельних компаній це особливо важливо, адже потреба у ресурсах - матеріальних, трудових чи технічних - значно варіюється залежно від обсягів і складності робіт. Завдяки бюджету підприємство може збалансувати власний розвиток, уникнути дефіциту коштів і своєчасно забезпечити виконання будівельних проєктів [6, с. 216].

Не менш важливою є контрольна функція, яка дає можливість порівнювати фактичні витрати з плановими, своєчасно виявляючи відхилення. Будівельні компанії часто стикаються з непередбачуваними обставинами, тому оперативний контроль дозволяє своєчасно коригувати витрати й мінімізувати фінансові ризики.

Функція управління у бюджетуванні полягає в оптимальному розподілі фінансових ресурсів між об’єктами, підрядниками та підрозділами. Це допомагає приймати виважені рішення щодо інвестицій, оптимізації витрат та коригування стратегії за зміни ринкових умов.

Координаційна функція забезпечує узгоджену роботу всіх підрозділів будівельного підприємства, що особливо важливо при виконанні великих і багатоетапних проєктів.

Перевагами бюджетування є підвищення прозорості руху коштів, ефективний розподіл ресурсів, зростання рентабельності та фінансової стійкості. Водночас до недоліків можна віднести те, що процес бюджетування є трудомістким, може обмежувати оперативну гнучкість і залежить від точності прогнозування. Ефективність бюджетування визначається здатністю будівельного підприємства своєчасно адаптувати фінансові плани до змін зовнішнього середовища [6, с. 217].

3 Метод аналізу грошових потоків підприємств будівельної галузі дозволяє визначити джерела формування грошових надходжень та напрями їх використання у межах реалізації будівельних проєктів. Такий аналіз дає змогу оцінити здатність компанії генерувати достатній обсяг коштів для покриття операційних витрат, фінансування інвестицій у техніку та обладнання, а також виконання фінансових зобов’язань перед банками, постачальниками й підрядниками. Крім того,

дослідження грошових потоків забезпечує важливу інформацію про ліквідність і платоспроможність підприємства, його стійкість до ринкових коливань і можливість підтримувати стабільний виробничий процес навіть за умов фінансового тиску. Основні напрями аналізу грошових потоків будівельних підприємств наведено в таблиці 1.9.

Таблиця 1.9 - Напрями аналізу грошових потоків підприємств будівельної галузі [4, с. 255]

Напрям аналізу	Характеристика
Операційна діяльність	Дає змогу оцінити здатність будівельного підприємства генерувати достатній обсяг коштів для щоденної роботи. Він охоплює надходження від виконання будівельно-монтажних робіт, оплату матеріалів, розрахунки з підрядниками та заробітну плату. Оцінка операційних потоків показує реальну платоспроможність, фінансову стабільність і ефективність основної діяльності
Інвестиційна діяльність	Спрямований на визначення ефективності вкладень у техніку, нові технології, придбання обладнання чи розвиток інфраструктури. Досліджуються витрати на оновлення основних засобів, інвестиції в нові проєкти та надходження від їх реалізації. Такий аналіз дозволяє оцінити інвестиційний потенціал підприємства та його здатність до довгострокового розвитку
Фінансова діяльність	Стосується операцій, пов'язаних із залученням і поверненням капіталу. Він охоплює отримання кредитів, виплати за позиками, залучення інвесторів, виплату дивідендів і формування резервів. Цей напрям аналізу дає можливість оцінити рівень фінансової стійкості, здатність підприємства обслуговувати борги та ефективно управляти структурою капіталу

4 Метод порівняльного аналізу (бенчмаркінг) базується на зіставленні основних фінансових показників компанії з результатами діяльності інших будівельних фірм або із середньогалузевими нормативами. Основною метою цього методу є визначення переваг і недоліків у системі фінансового забезпечення підприємства, а також пошук можливостей для її вдосконалення та підвищення конкурентоспроможності [26, с. 369].

У процесі бенчмаркінгу проводиться порівняння таких фінансових індикаторів, як рентабельність будівельних проєктів, ліквідність, оборотність активів, рівень боргового навантаження та ефективність використання техніки й матеріальних ресурсів. Аналіз може здійснюватися як щодо провідних підприємств галузі, так і на основі середніх галузевих значень. Це дозволяє оцінити, наскільки ефективно будівельна компанія управляє своїми фінансами та які позиції займає відносно конкурентів.

Однією з ключових переваг методу є можливість виявлення відхилень у

фінансових результатах. Наприклад, нижча рентабельність або повільна оборотність оборотних активів можуть свідчити про надмірні витрати у процесі виконання робіт, неефективну організацію будівельних процесів або помилки у ціновій політиці. Виявивши такі відхилення, підприємство може спрямувати зусилля на усунення проблемних зон.

Крім того, бенчмаркінг дає змогу переймати найкращі практики управління фінансами, які застосовують успішні будівельні компанії, що сприяє зростанню прибутковості проєктів, зміцненню фінансової стійкості та підвищенню загальної ефективності діяльності підприємства в довгостроковій перспективі.

5 Метод сценарного аналізу є важливим інструментом, що дозволяє будівельним підприємствам прогнозувати різні варіанти розвитку подій і визначати їхній вплив на фінансове забезпечення компанії. Він широко застосовується для оцінки потенційних фінансових ризиків, пов’язаних зі зміною вартості матеріалів, коливанням попиту на будівельні послуги чи можливими затримками у виконанні проєктів. Завдяки цьому методу керівництво може заздалегідь підготуватися до можливих змін на ринку чи внутрішніх умов діяльності.

Сценарний аналіз передбачає формування кількох варіантів розвитку подій: оптимістичного, песимістичного та базового. Для кожного сценарію оцінюються можливі зміни у витратах, доходах, прибутковості та ліквідності з урахуванням специфіки будівельних робіт. Це дає змогу спрогнозувати фінансові результати за різних умов [40].

Застосування сценарного аналізу забезпечує підприємству гнучкість у прийнятті рішень, дозволяє швидко адаптуватися до ринкових змін та своєчасно реагувати на загрози. Одночасно метод допомагає виявляти нові можливості для підвищення фінансової стійкості та ефективності діяльності будівельного підприємства.

Застосування різних методів для оцінки процесів управління фінансовим забезпеченням підприємств будівельної галузі дає змогу комплексно дослідити ефективність використання ресурсів та рівень досягнення їх стратегічних цілей. Конкретний набір методів визначається особливостями діяльності компанії, її фінансовими потребами та напрямами розвитку. Кожен із них забезпечує корисну

інформацію, що допомагає приймати обґрунтовані управлінські рішення та зміцнювати фінансову стійкість будівельного підприємства.

Висновок до розділу 1

Фінансове забезпечення є фундаментом стабільної діяльності підприємства, оскільки визначає можливість ефективно формувати, розподіляти та використовувати фінансові ресурси. Розглянуті у розділі підходи, складові та механізми демонструють комплексний характер фінансового управління, яке охоплює планування, контроль, аналіз, управління ризиками та інвестиціями. Поєднання цих інструментів створює умови для зміцнення фінансової стійкості, підвищення ефективності використання ресурсів і забезпечення довгострокового розвитку підприємства.

Комплексне застосування бюджетування, фінансового аналізу, управління грошовими потоками, капіталом і ризиками, а також використання фінансових інструментів та інформаційних технологій забезпечує раціональне використання ресурсів, підвищення рентабельності та стабільності діяльності. Стратегічний підхід до фінансового управління створює умови для довгострокового розвитку компанії, зміцнення її конкурентоспроможності та своєчасної реалізації будівельних проєктів.

Оцінка процесів управління фінансовим забезпеченням будівельних підприємств дає можливість комплексно проаналізувати ефективність використання ресурсів, якість планування та контроль фінансування будівельних проєктів. Використання різних підходів і методів дозволяє оцінити фінансову стійкість, ліквідність, рентабельність та здатність підприємства адаптуватися до змін ринкового середовища. Поєднання кількісних і якісних оцінок, а також урахування фактору часу забезпечує більш повне розуміння фінансових процесів. Такий підхід сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та підвищує стабільність і ефективність діяльності будівельної компанії.

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

2.1 Тенденції розвитку вітчизняних підприємств будівельної галузі та особливості їх фінансового забезпечення

Механізм фінансового забезпечення будівельних підприємств - це комплекс інструментів, що визначають оптимальні джерела фінансування та забезпечують ефективне управління фінансовими потоками під час реалізації будівельних проєктів. Він гарантує контроль використання ресурсів, відповідність нормам і стабільність фінансової системи. В умовах воєнного стану цей механізм стає більш гнучким, орієнтується на альтернативні джерела капіталу, спрощення процедур і цифровізацію, що дозволяє компаніям зберігати стійкість, знижувати ризики й створювати передумови для відновлення галузі.

Ефективне фінансове забезпечення діяльності підприємств будівельної галузі є ключовою умовою їх стабільного функціонування та розвитку в умовах динамічних внутрішніх і зовнішніх змін. Аналізуючи дані таблиці 2.1, можна зазначити, що у 2013-2024 рр. джерела фінансування будівельних підприємств зазнали суттєвих змін під впливом економічних трансформацій та зовнішніх шоків - початку війни в 2014 році і повномасштабних бойових дій в 2022 році.

Таблиця 2.1 - Джерела фінансування вітчизняних будівельних підприємств протягом 2013-2024 рр. [16]

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Власний капітал	5243,3	4718,9	5505,4	5636,5	5649,6	6029,8	7340,6	8651,4	10748,7	10486,6	12583,9	14156,8
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	524,3	838,9	1179,7	1101,1	970	1022,4	1232,2	1468,1	1756,5	2044,9	2202,2	2490,6
Поточні зобов'язання і забезпечення	7340,6	8651,4	10486,6	15729,8	14681,2	17040,7	17827,1	20448,8	20973,1	22546,1	24905,6	28313,7
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,4	0,33	0,32	0,25	0,27	0,25	0,28	0,28	0,32	0,3	0,32	0,31

На рисунках 2.1 та 2.2 наведено динаміку складу джерел фінансування та динаміку коефіцієнта фінансової незалежності вітчизняних будівельних підприємств

протягом 2013-2024 рр.

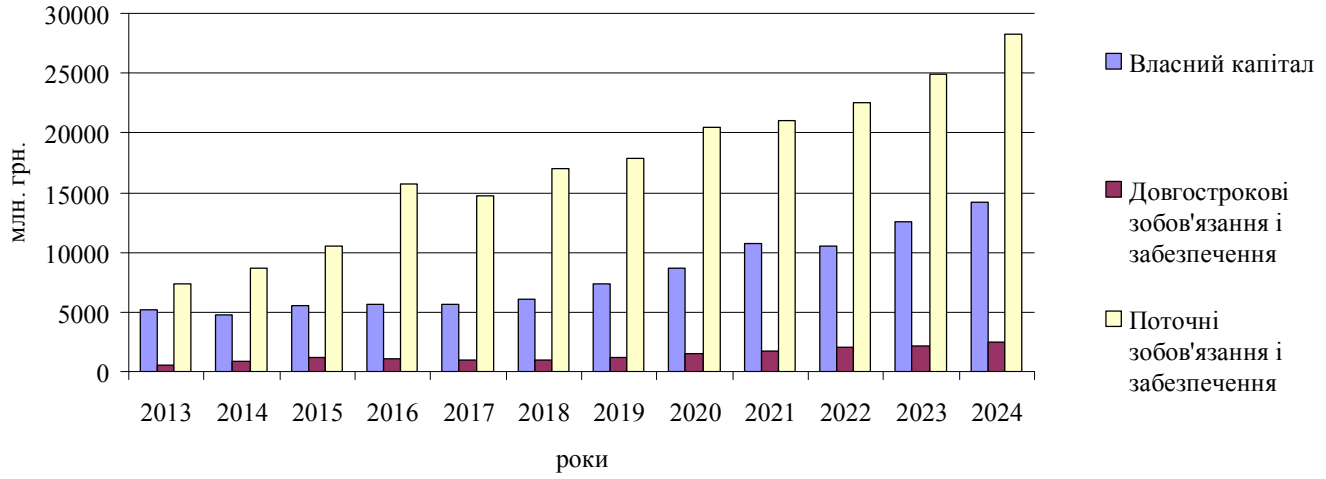

Рисунок 2.1 - Динаміка складу джерел фінансування вітчизняних будівельних підприємств за 2013-2024 рр.

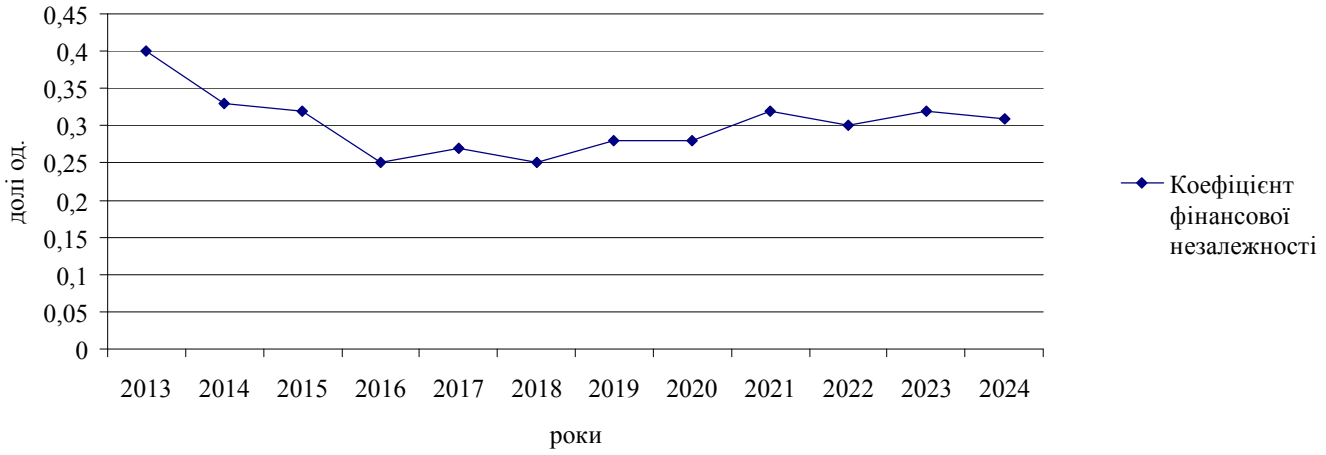

Рисунок 2.2 - Динаміка коефіцієнта фінансової незалежності вітчизняних підприємств будівельної галузі за 2013-2024 рр.

Динаміка джерел фінансування будівельних підприємств упродовж 2013-2024 рр. відображає глибокий вплив політичних, економічних та структурних змін на сектор, який традиційно є чутливим до інвестиційного клімату, макроекономічної стабільності та стану фінансової системи. Будівельна галузь - це сфера, що потребує значних капіталовкладень, має довгі виробничі цикли та залежить від рівня платоспроможного попиту з боку населення, бізнесу та держави. Тому будь-які макроекономічні шоки, війни, інфляційні коливання чи зміни у кредитній політиці безпосередньо впливають на обсяг власного капіталу, довгострокових і короткострокових зобов’язань підприємств.

Розглядаючи дані таблиці, можна виділити кілька ключових етапів: докризовий період 2013 р., різкі трансформації 2014-2015 рр., поступове відновлення 2016-2021 рр., глибокі структурні зміни, спричинені повномасштабним вторгненням 2022 р., і період адаптації та часткової стабілізації 2023-2024 рр. Кожен з показників - власний капітал, довгострокові та поточні зобов'язання - демонструє власну логіку змін, що відображає наявні виклики і реакції підприємств будівельної галузі на зовнішні та внутрішні фактори.

Власний капітал будівельних підприємств зріс із 5243,3 млн. грн. у 2013 р. до 14156,8 млн. грн. у 2024 р., що свідчить про загальну позитивну тенденцію, хоча на окремих етапах спостерігалися спади. Перший з них - у 2014 р., коли показник знизився до 4718,9 млн. грн. Основною причиною стало різке падіння економічної активності внаслідок початку війни на Донбасі, анексії Криму та фінансової кризи. Будівельні компанії втратили частину активів, зіштовхнулися зі скороченням інвестицій у нерухомість, зниженням ліквідності та високими курсорегуляторними ризиками.

У 2015-2017 рр. спостерігається поступове збільшення власного капіталу - від 5505,4 млн. грн. у 2015 р. до 5649,6 млн. грн. у 2017 р. Це пояснюється адаптацією підприємств до нових умов, стабілізацією курсу гривні, початком відновлення попиту на житлове будівництво та активізацією інфраструктурних проєктів, зокрема завдяки децентралізації, яка суттєво збільшила бюджети місцевого рівня.

У 2018-2021 рр. темпи зростання власного капіталу прискорюються. Сектор виграє від пожвавлення іпотечного ринку, попиту на нове житло у великих містах, державних програм енергоефективності та масштабного оновлення інфраструктури - доріг, мостів, об'єктів соціальної сфери. Крім того, у ці роки зростає кількість іноземних інвестицій у будівництво комерційної нерухомості та логістичних центрів. Усе це сприяє зростанню капіталізації компаній та накопиченню власних ресурсів.

У 2022 р. знову фіксується зниження власного капіталу - до 10486,6 млн. грн. Це логічний наслідок початку повномасштабної війни, знищення або пошкодження значної частини виробничих потужностей, припинення роботи підприємств у зонах бойових дій, масового руйнування житлового фонду, евакуації персоналу та загального падіння платоспроможного попиту. Крім того, підприємства зіштовхнулися з девальвацією гривні, значним зростанням витрат та проблемами з логістикою.

У 2023-2024 рр. власний капітал значно зростає - до 12583,9 млн. грн. у 2023 р. та 14156,8 млн. грн. у 2024 р. Причинами цього є активізація державних програм відбудови, початок реалізації міжнародних інфраструктурних проєктів, участь будівельних підприємств у великих підрядних роботах, а також часткова релокація бізнесу в безпечніші регіони. Значну роль відіграє і зростання довіри інвесторів до довгострокових програм відновлення України, що стимулює збільшення капіталу компаній.

Довгострокові зобов'язання будівельних підприємств у 2013-2024 рр. демонструють більш помірну динаміку, хоча загалом зростають із 524,3 млн. грн. до 2490,6 млн. грн. Зростання у 2014-2015 рр. (до 838,9 млн. грн. і 1179,7 млн. грн. відповідно) пов'язане з потребою підприємств у додатковому фінансуванні для підтримання ліквідності в умовах кризи. Водночас обмежений доступ до банківського кредитування змусив компанії активніше залучати довгострокові позики від приватних інвесторів, міжнародних структур або корпоративних партнерів.

Зниження довгострокових зобов'язань у 2016-2017 рр. до 1101,1 млн. грн. і 970 млн. грн. відповідно пов'язане зі стабілізацією фінансової системи та зменшенням потреби у зовнішніх ресурсах. Підприємства орієнтувалися на внутрішні джерела фінансування та оптимізацію власних бізнес-процесів, враховуючи високу вартість кредитів.

Із 2018 р. спостерігається послідовне зростання довгострокових зобов'язань. У 2018 р. вони становили 1022,4 млн. грн., у 2019 р. - 1232,2 млн. грн., у 2020 р. - 1468,1 млн. грн. Це пов'язано з відновленням кредитування, розвитком державно-приватного партнерства та реалізацією масштабних інфраструктурних програм, які потребували довгострокових інвестицій.

У 2022 р., попри війну, сума довгострокових зобов'язань зросла до 2044,9 млн. грн. Це пояснюється тим, що частина міжнародних фінансових організацій та урядів партнерських країн надали Україні кредитні продукти, спрямовані на відновлення критичної інфраструктури, а будівельні підприємства стали виконавцями таких проєктів.

У 2023-2024 рр. зростання триває, досягаючи 2490,6 млн. грн. Це свідчить про те, що відбудова країни вимагає значного довгострокового фінансування, а підприємства галузі активно залучають ресурси для реалізації відновлювальних робіт, модернізації технічної бази та підвищення енергоефективності.

Поточні зобов’язання зростають найдинамічніше серед усіх джерел фінансування - їхній обсяг збільшився із 7340,6 млн. грн. у 2013 р. до 28313,7 млн. грн. у 2024 р. Така динаміка відображає як загальне ускладнення умов ведення бізнесу, так і збільшення потреби в оборотному капіталі.

У 2014-2015 рр. спостерігається різке зростання поточних зобов’язань - до 8651,4 млн. грн. та 10486,6 млн. грн. відповідно. Підприємства переходили на моделі фінансування з коротким горизонтом, збільшуючи заборгованість перед постачальниками, підрядниками та іншими контрагентами, оскільки довгострокові кредити були малодоступними.

У 2016-2019 рр. обсяг поточних зобов’язань продовжує збільшуватися, досягаючи 17827,1 млн. грн. у 2019 р. Це пов’язано з пожвавленням ринку будівництва, сезонними коливаннями у фінансуванні, активною участю компаній у великих бюджетних проєктах та зростанням вартості матеріалів, що змусило підприємства частіше використовувати короткострокові кредити та відтерміновані платежі.

У 2020-2021 рр. відзначається подальше зростання до 20448,8 млн. грн. і 20973,1 млн. грн. Пандемія COVID-19 спричинила логістичні обмеження, подорожчання імпортних матеріалів та збільшення витрат підприємств, які компенсувалися за рахунок короткострокового фінансування.

У 2022 р. поточні зобов’язання зростають до 22546,1 млн. грн. через кризу ліквідності, блокування роботи частини підприємств і зростання вартості ресурсів, включаючи паливо, транспорт, будматеріали.

У 2023-2024 рр. спостерігається стрімке збільшення - до 24905,6 млн. грн. та 28313,7 млн. грн. Це пояснюється масштабними роботами з відбудови, що потребують великих обсягів оборотного капіталу, збільшенням авансових платежів, високою інфляцією та збільшенням кількості короткострокових контрактів. Будівельні компанії все активніше працюють із державними програмами, донорськими фондами, міжнародними організаціями, використовуючи короткострокові інструменти фінансування для швидкої реалізації проєктів.

Загальна динаміка джерел фінансування будівельних підприємств у 2013-2024 рр. свідчить про те, що галузь проходила через кілька етапів трансформації: від кризи 2014-2015 рр. - до відновлення 2016-2021 рр., різкого потрясіння у 2022 р. та

активної адаптації у 2023-2024 рр. Власний капітал підприємств значно зріс у довгостроковій перспективі, що говорить про зміцнення фінансової стійкості сектору. Довгострокові зобов'язання зростають поступово, під впливом активізації інвестиційних проєктів та залучення міжнародного фінансування. Найдинамічніший приріст демонструють поточні зобов'язання, що свідчить про високі потреби в оборотних коштах, зростання вартості ресурсів та зменшення доступності довгострокового кредитування в кризові періоди.

За результатами проведеного аналізу в таблиці 2.2 узагальнимо джерела фінансування будівельних підприємств України в різні етапи економічного розвитку.

Таблиця 2.2 - Узагальнення джерел фінансування будівельних підприємств України в різні етапи економічного розвитку

Період	Основні джерела фінансування будівельних підприємств	Характеристика періоду для будівельної галузі	Основні проблеми будівельних підприємств
До повномасштабної війни з росією (до 2022 р.)	Власний капітал; банківське кредитування; лізингові та факторингові механізми; приватні інвестиції; емісія цінних паперів	Галузь розвивалася за умов відносної макрофінансової стабільності; будівельні компанії мали доступ до кредитних ресурсів, активно залучали інвестиції та використовували різні фінансові інструменти для реалізації проєктів	Високі кредитні ставки; недостатньо розвинений ринок капіталу; обмежена інвестиційна привабливість галузі
Період війни (2022-2025 рр.)	Власні кошти підприємств; пільгові державні кредити; гранти міжнародних донорів; цільова гуманітарна та благодійна допомога	Основний акцент зосереджено на збереженні операційної діяльності та ліквідності; будівельні компанії працюють переважно з короткостроковими ресурсами, державними гарантіями та грантовими програмами для відновлення критичної інфраструктури	Руйнування виробничих потужностей; падіння доходів; високі безпекові ризики; скорочення доступу до кредитів комерційних банків
Період післявоєнної відбудови (після 2025 р.)	Міжнародні фінансові ресурси (фонди відновлення, кредити МФО, донорське фінансування); державні гарантії та механізми співфінансування; приватні інвестиції; партнерські інвестиційні програми; зростання власного капіталу підприємств	Активізація капіталовкладень у масштабні будівельні та інфраструктурні проєкти; модернізація виробничих потужностей; впровадження інноваційних та «зелених» технологій; покращення умов для інвесторів, включаючи страхування воєнних ризиків	Необхідність глибокого розвитку фінансових ринків; відновлення довіри іноземних інвесторів; забезпечення прозорого й ефективного використання фінансових ресурсів

Удосконалення фінансового забезпечення діяльності будівельних підприємств має здійснюватися за низкою стратегічних напрямів, що враховують специфіку

галузі та високі потреби у капіталі. Передусім важливо забезпечити диверсифікацію джерел фінансування шляхом активнішого використання власних ресурсів, розширення доступу до банківського кредитування для реалізації будівельних проєктів, участі в державних і пільгових програмах підтримки, залучення міжнародних грантів та розвитку альтернативних інструментів, таких як лізинг чи краудфандинг для оновлення техніки та впровадження інновацій.

Оптимізація структури капіталу є ключовою умовою фінансової стійкості будівельних компаній: необхідно досягти ефективного балансу між власним і позиковим капіталом, зменшувати боргове навантаження, формувати резерви ліквідності та застосовувати антикризові підходи управління ризиками, що особливо важливо під час нестабільності.

Важливим напрямом є посилення державної підтримки галузі через гарантійні та страхові механізми, податкове стимулювання інвестицій, компенсаційні програми для підприємств, чиї активи постраждали від війни. Паралельно слід розвивати цифрові фінансові інструменти - фінтех-рішення, електронні платіжні системи, смарт-контракти та корпоративні фонди інвестування.

Отже, комплексний розвиток фінансового забезпечення будівельних підприємств забезпечить їхню стійкість, адаптивність і здатність до ефективного відновлення в умовах воєнних та післявоєнних трансформацій.

2.2 Загальна характеристика ТОВ «БК «МВ Груп» та аналіз середовища його діяльності

ТОВ «БК «МВ Груп» - це компанія повного циклу, що спеціалізується на будівництві та ремонтах під ключ, об’єднуючи в своїй роботі професійність, інноваційні підходи та високі стандарти якості. Будучи частиною Промислово-будівельної групи «МВ Груп», за десять років діяльності команда ТОВ «БК «МВ Груп» виросла з невеликого колективу майстрів до потужної структури, що налічує 57 осіб. Кожен із них відповідає за свій етап робіт, що забезпечує точність, ефективність та відповідність найвищим вимогам будівельної галузі.

Ключовим напрямом діяльності ТОВ «БК «МВ Груп» є комплексні

будівельно-ремонтні послуги. Підприємство реалізує проєкти будь-якої складності - від архітектурного планування до здачі готового об’єкта. Такий підхід дозволяє повністю закривати всі запити клієнтів і позбавляє їх потреби координувати декілька підрядників. Компанія будує об’єкти під ключ, виконує ремонтні роботи з нуля, створює дизайн-проєкти та здійснює авторський нагляд.

Особливе місце в діяльності займає створення сучасних житлових просторів, зокрема - котеджного містечка Chelsea Town у Крихівцях. Це проєкт, де ТОВ «БК «МВ Груп» виступає не лише забудовником, а й повним виконавцем внутрішніх робіт. Клієнти мають можливість придбати будинок із готовим дизайном та ремонтом, що значно скорочує час на облаштування житла та гарантує високу якість кожного етапу.

Компанія вирішує всі типові проблеми, з якими стикається людина під час ремонту або будівництва: від незнання послідовності робіт і складності вибору матеріалів до контролю майстрів та дотримання бюджетів. Завдяки десятирічному досвіду, великій команді фахівців і використанню якісних матеріалів перевірених брендів, ТОВ «БК «МВ Груп» гарантує надійність, прозорість і передбачуваний результат.

Серед конкурентних переваг - робота за договором на вигідних умовах, оптові ціни на матеріали, гарантія до трьох років та чіткі терміни виконання. Компанія особливо цінує чесність, професійність і клієнтоорієнтованість, забезпечуючи повну відкритість на кожному етапі реалізації проєкту.

ТОВ «БК «МВ Груп» пропонує широкий спектр послуг: створення дизайн-проєктів, експрес-планування, будівництво малоповерхових об’єктів, ремонт під ключ та виготовлення індивідуальних меблів. Завдяки комплексному підходу компанія бере на себе всі турботи, гарантуючи клієнтам комфорт, безпеку та впевненість у результаті. ТОВ «БК «МВ Груп» - це команда, яка перетворює мрії про ідеальний простір на реальність.

Аналіз внутрішнього середовища ТОВ «БК «МВ Груп» розпочнемо зі встановлення місії компанії. Місією ТОВ «БК «МВ Груп» є створення просторів, що покращують якість життя, підкреслюють індивідуальність та відповідають сучасним вимогам комфорту. Компанія прагне не просто будувати, а пропонувати клієнтам

рішення, які гармонійно поєднують функціональність, естетику та довговічність. Саме тому в основі роботи лежить комплексний підхід: від концепції та планування до оздоблення й меблювання.

Для реалізації своєї місії в 2025 році ТОВ «БК «МВ Груп» встановило такі цілі діяльності (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 - Цілі діяльності ТОВ «БК «МВ Груп» на 2025 рік

SMART-ціль	S (Конкретна)	M (Вимірювана)	A (Досяжна)	R (Актуальна)	T (Обмежена в часі)
1 Збільшити кількість завершених проєктів під ключ на 25%	Збільшити обсяг готових об'єктів під ключ	+25% до кількості завершених проєктів	Можливо завдяки оптимізації процесів і розширенню команди	Підтримує розвиток компанії та місію створення якісних просторів	До 31 грудня 2025 року
2 Скоротити термін виконання ремонтів на 15%	Зменшити тривалість ремонтних циклів	-15% від середнього поточного терміну	Реально через впровадження нових інструментів планування	Важливо для посилення конкурентних переваг та клієнтського досвіду	До IV кварталу 2025 року
3 Збільшити частку дизайн-проєктів на 30%	Залучити більше клієнтів на комплексний дизайн	+30% до кількості замовлень	Досяжно шляхом активного маркетингу й нових пакетних послуг	Підсилює комплексність послуг компанії	До серпня 2025 року
4 Підвищити задоволеність клієнтів до 95%	Поліпшити якість робіт і сервісу	95% позитивних відгуків	Можливо завдяки системі оцінки якості та контролю етапів	Відповідає цінностям компанії - чесність, якість, професійність	Протягом 2025 року
5 Продати 80% будинків у Chelsea Town з ремонтом під ключ	Збільшити кількість об’єктів, реалізованих з готовим ремонтом	80% від загальної кількості	Досяжно за рахунок активного просування та оптимізації будівництва	Сприяє підвищенню довіри та комплектації проєктів	До грудня 2025 року
6 Розробити 5 нових внутрішніх стандартів якості	Створити регламенти для основних етапів робіт	5 затверджених документів	Цілком досяжно силами команди інженерів та менеджерів	Покращує ефективність та прозорість роботи	До III кварталу 2025 року
7 Підвищити кваліфікацію 30% майстрів	Організувати навчання та участь у форумах	30% працівників пройдуть навчання	Реально завдяки існуючим партнерським програмам і заходам	Розвиток персоналу напряму впливає на якість виконання робіт	До жовтня 2025 року
8 Зменшити витрати на матеріали на 10%	Оптимізувати закупівлі та розширити співпрацю з постачальниками	-10% у витратах	Досяжно через оптові контракти та планування закупівель	Важливо для підвищення маржинальності проєктів	До 31 грудня 2025 року

Організаційна структура ТОВ «БК «МВ Груп» вибудувана таким чином, щоб забезпечити ефективну взаємодію між усіма службами компанії та підтримати комплексний характер її діяльності. Основні напрямки роботи - будівництво, ремонти, дизайн, фінанси, постачання, маркетинг, управління персоналом та юридичний супровід - згруповані у функціональні підрозділи, що підпорядковані директору та його заступникам (рисунок 2.3). Така модель дозволяє оперативно приймати рішення, контролювати якість послуг і забезпечувати стабільний розвиток компанії.

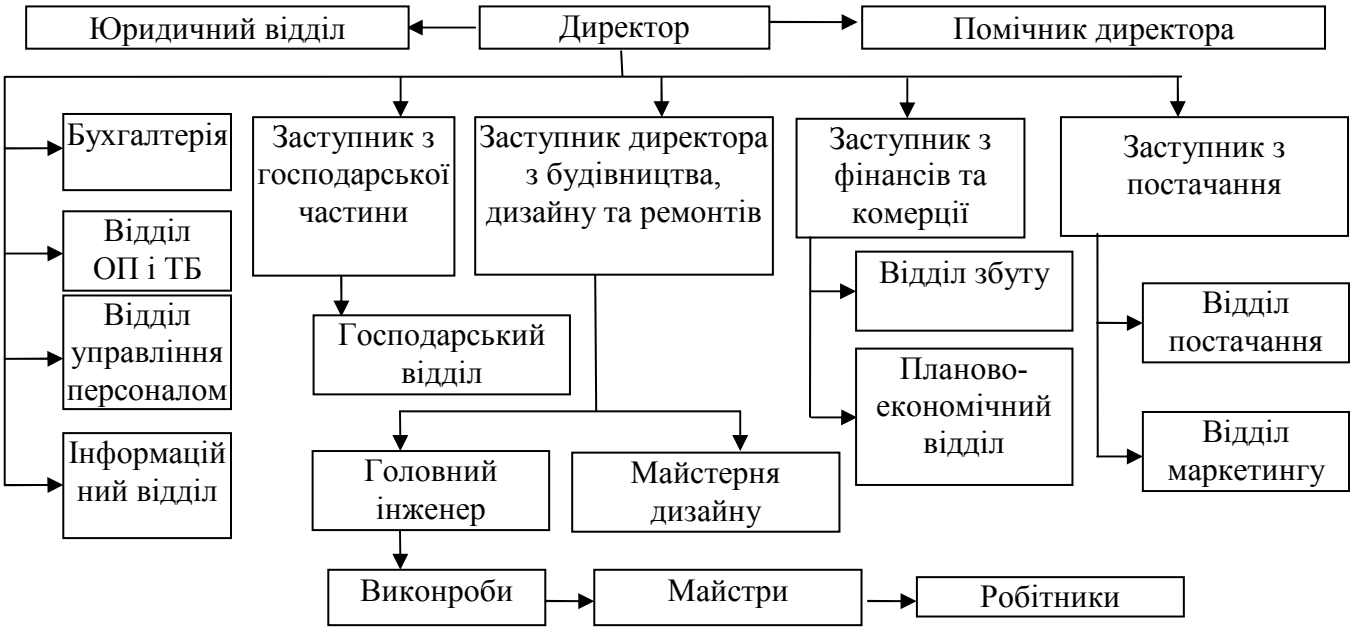

Рисунок 2.3 - Організаційна структура ТОВ «БК «МВ Груп»

На чолі підприємства стоїть директор ТОВ «БК «МВ Груп», який відповідає за стратегічний розвиток, формування корпоративної політики, управління ресурсами та координацію взаємодії між усіма підрозділами. Директор визначає довгострокові цілі компанії, затверджує плани та бюджети, ухвалює стратегічні рішення щодо нових проєктів і напрямів роботи. У підпорядкуванні директора перебувають усі заступники, а також окремі служби: бухгалтерія, юридичний відділ, відділ охорони праці та техніки безпеки, відділ управління персоналом і інформаційний відділ, кожен із яких виконує важливу незалежну функцію.

Заступник директора з будівництва, дизайну та ремонтів відповідає за основну операційну діяльність компанії: організацію та контроль усіх будівельних і ремонтних проєктів, а також роботу дизайнерської команди. Одним із підрозділів,

що підпорядковуються цьому заступнику, є майстерня дизайну. Вона створює дизайн-проєкти інтер'єрів, готує візуалізації, розробляє технічні креслення та супроводжує проєкти під час їх реалізації. Усі дизайн-рішення погоджуються з головним інженером - фахівцем, який відповідає за технічну сторону проєктів, дотримання будівельних норм, якість матеріалів та відповідність робіт затвердженій документації.

У структурі цього напряму важливу роль відіграють виконроби, які керують конкретними об'єктами. Вони контролюють роботу майстрів і робітників, слідкують за дотриманням графіків і вирішують поточні виробничі питання безпосередньо на будівельному майданчику. Майстри відповідають за виконання спеціалізованих робіт - від електромонтажу до декоративного оздоблення. Вони організовують діяльність робітників, які є основною виконавчою силою компанії та забезпечують якість і швидкість будівельних процесів.

Другим ключовим напрямом є робота заступника директора з фінансів і комерції. Він відповідає за фінансову стабільність і розвиток бізнесу з економічної точки зору. У його підпорядкуванні працює планово-економічний відділ, який займається бюджетуванням, складанням кошторисів, контролем витрат та аналізом фінансової ефективності проєктів. Поруч із ним функціонує відділ збуту - команда, що забезпечує продаж послуг компанії, веде переговори з клієнтами, готує комерційні пропозиції та контролює укладання договорів. Від роботи цього відділу залежить динаміка продажів та розширення клієнтської бази.

Заступник директора з господарської частини відповідає за забезпечення нормального функціонування внутрішньої інфраструктури компанії. У його підпорядкуванні працює господарський відділ, який займається технічним обслуговуванням офісів, складів, інструментів і обладнання. Сюди належать ремонт інвентарю, організація матеріально-технічного забезпечення співробітників та контроль стану автопарку. Цей підрозділ забезпечує безперервність роботи всієї компанії та сприяє підтримці робочих умов на належному рівні.

Наступним важливим управлінським елементом є заступник директора з постачання. Він відповідає за закупівлі, логістику матеріалів і маркетингову діяльність. Відділ постачання виконує критично важливу функцію - забезпечує

об’єкти всіма необхідними будівельними матеріалами, комплектуючими та обладнанням. Команда веде переговори з постачальниками, аналізує ринок, оптимізує витрати та організовує доставку. У структурі цього блоку працює також відділ маркетингу, який займається позиціонуванням бренду, рекламними кампаніями, роботою з контентом, аналітикою ринку, соціальними мережами та комунікаціями з потенційними клієнтами. Він формує імідж ТОВ «БК «МВ Груп» та стимулює попит на послуги компанії.

Юридичний відділ забезпечує правовий супровід усіх процесів компанії - від складання та перевірки договорів до участі у вирішенні спірних питань. Юристи стежать за дотриманням законодавства та мінімізують юридичні ризики.

Бухгалтерія відповідає за фінансовий облік, податкову звітність, розрахунки із співробітниками, ведення первинної документації та контроль руху коштів. Завдяки роботі бухгалтерів компанія зберігає фінансову прозорість і відповідність вимогам державних органів.

Відділ охорони праці та техніки безпеки контролює дотримання норм безпеки на будівництві, проводить інструктажі, перевірки об’єктів, запобігає аваріям і забезпечує створення безпечного робочого середовища для працівників.

Відділ управління персоналом відповідає за підбір кадрів, адаптацію нових співробітників, розробку програм навчання, розвиток корпоративної культури та мотиваційних систем. Саме цей підрозділ формує сильну команду та забезпечує її професійний ріст.

Завершує структуру інформаційний відділ, який відповідає за підтримку всієї IT-інфраструктури компанії, впровадження нових цифрових рішень, роботу з програмним забезпеченням та технічною підтримкою персоналу.

З проведеного аналізу бачимо, що усі підрозділи компанії працюють узгоджено задля того, щоб ТОВ «БК «МВ Груп» могло забезпечувати високий рівень якості, надійності та комплексності своїх будівельно-ремонтних послуг. Така структура дозволяє компанії залишатися конкурентною, адаптивною та орієнтованою на потреби клієнтів.

Аналіз внутрішнього середовища ТОВ «БК «МВ Груп» продовжимо вивченням основних показників діяльності компанії за 2022-2024 рр. (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 - Основні показники діяльності ТОВ «БК «МВ Груп» в 2022-2024 рр., тис. грн.

Показник	Рік			Відхилення, абс.		Тприр.	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Активи, всього	60219	72283,1	78559,9	12064,1	6276,8	20,03	8,68
Необоротні активи	1799,4	2501,6	3345	702,2	843,4	39,02	33,71
Оборотні активи	58419,6	69781,5	75214,9	11361,9	5433,4	19,45	7,79
Власний капітал	6059,8	7783,7	10400	1723,9	2616,3	28,45	33,61
Позичковий капітал	54159,2	64499,4	68159,9	10340,2	3660,5	19,09	5,68
Чистий дохід	160107,8	186160,7	230047,7	26052,9	43887	16,27	23,57
Собівартість реалізованої продукції/робіт	145458,4	172823,2	211856,4	27364,8	39033,2	18,81	22,59
Прибуток (збиток)	3227,4	192,6	3110,8	-3034,8	2918,2	-94,03	1515,16
Чисельність працівників	60	59	57	-1	-2	-1,67	-3,39
Продуктивність праці, тис. грн./ос.	2668,5	3155,3	4035,9	486,8	880,6	18,24	27,91

Фінансові результати діяльності ТОВ «БК «МВ Груп» в 2022-2024 рр. наведені на рисунку 2.4.

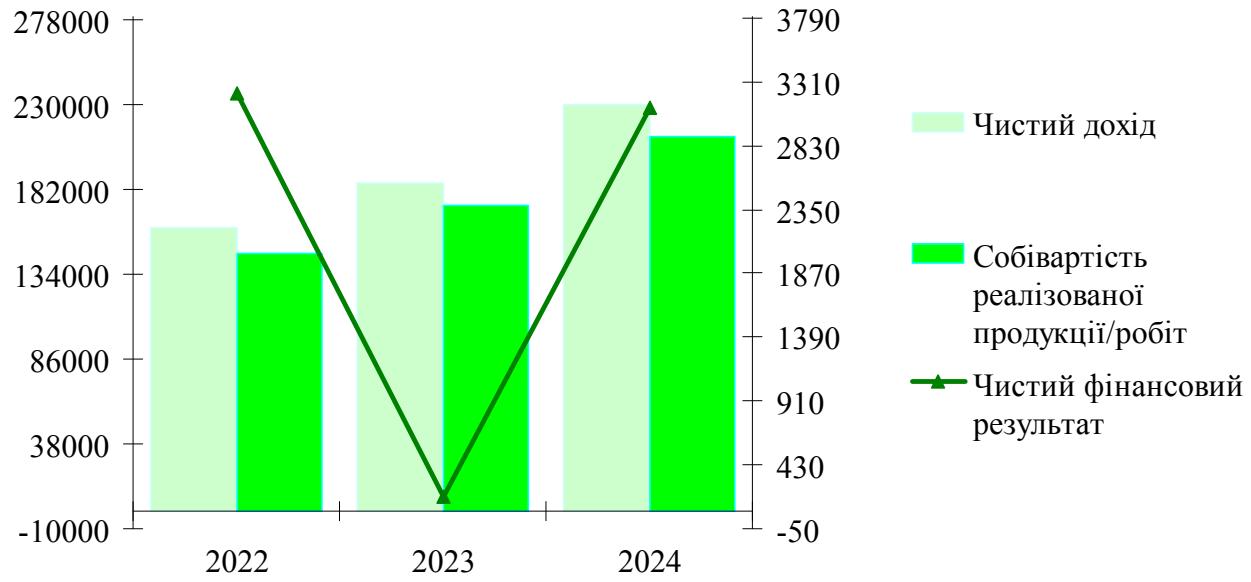

Рисунок 2.4 - Фінансові результати діяльності ТОВ «БК «МВ Груп» в 2022-2024 рр., тис. грн.

Аналіз основних показників господарської діяльності ТОВ «БК «МВ Груп» за 2022-2024 роки свідчить про загальну позитивну динаміку розвитку підприємства, незважаючи на коливання окремих фінансових результатів.

Упродовж досліджуваного періоду активи компанії демонстрували стабільне

зростання: з 60219 тис. грн. у 2022 році до 78559,8 тис. грн. у 2024 році. Збільшення активів на 20,03 % у 2023 році та на 8,68 % у 2024 році свідчить про розширення операційної діяльності та зростання обсягів виконаних робіт. Основною причиною такої динаміки є зростання оборотних активів, що зумовлено збільшенням обсягів незавершеного виробництва та дебіторської заборгованості, характерних для компаній, які працюють з довготривалими будівельними контрактами.

Необоротні активи також зростали - на 39,02 % у 2023 році та на 33,71 % у 2024 році. Це пов’язано з оновленням матеріально-технічної бази, придбанням обладнання чи інвестиціями у нові технологічні рішення. Подібна тенденція вказує на прагнення ТОВ «БК «МВ Груп» підвищити ефективність виконання проєктів та підсилити виробничі потужності.

Оборотні активи, які становлять більшу частину активів, зросли на 19,45 % у 2023 році та 7,79 % у 2024 році. Зростання частково зумовлене збільшенням масштабів діяльності та збільшенням передоплат, матеріалів і витрат майбутніх періодів, необхідних для виконання більших за обсягом будівельних контрактів.

Власний капітал зріс з 6059,9 тис. грн. у 2022 році до 10400 тис. грн. у 2024 році. Позитивна динаміка (+28,45 % у 2023 році та +33,61 % у 2024 році) свідчить про збільшення фінансової стійкості компанії. Зростання власного капіталу пов’язане з реінвестуванням прибутку та розширенням масштабів проєктів.

Позичковий капітал збільшився менш стрімко: на 19,09 % у 2023 році та лише на 5,68 % у 2024 році. Це свідчить про зменшення залежності від залучених ресурсів і поступове зміцнення фінансової автономії.

Чистий дохід ТОВ «БК «МВ Груп» за 2022-2024 роки зріс на 69939,9 тис. грн. Зростання на 16,27 % у 2023 році та 23,57 % у 2024 році пояснюється збільшенням кількості реалізованих будівельних проєктів, підвищенням вартості робіт та розширенням клієнтської бази. При цьому собівартість також зростала пропорційно до доходу, що свідчить про інтенсивне виконання робіт, подорожчання матеріалів та збільшення витрат на оплату праці й послуги підрядників.

Прибуток підприємства демонстрував нестабільну динаміку: у 2023 році він знизився майже до нуля (192,6 тис. грн.), що пов’язано з підвищенням витрат на ресурси, інфляційними процесами та збільшенням собівартості. Однак у 2024 році

прибуток відновився до рівня 3110,8 тис. грн. Ріст на 1515 % свідчить про покращення ефективності управління витратами, укладання вигідніших контрактів і підвищення маржинальності робіт.

Чисельність персоналу зменшилася з 60 до 57 осіб, що стало результатом оптимізації кадрової структури. Водночас продуктивність праці зросла на 18,24 % у 2023 році та 27,91 % у 2024 році, що свідчить про підвищення ефективності роботи, автоматизації процесів та впровадження сучасних методів управління проєктами.

Загалом динаміка основних показників господарської діяльності підтверджує стабільний розвиток ТОВ «БК «МВ Груп», підвищення ефективності такої діяльності та адаптацію до викликів ринку.

Аналіз внутрішнього середовища компанії дозволив визначити сильні сторони ТОВ «БК «МВ Груп», до яких віднесемо комплексний підхід до будівництва та ремонтів, який охоплює весь цикл робіт - від проєктування до здачі об’єктів під ключ. Компанія має десятирічний досвід, кваліфіковану команду та доступ до ресурсів ПБГ «МВ Груп», що підсилює її позиції на ринку. Розвинена організаційна структура, використання якісних матеріалів і клієнтоорієнтований сервіс сприяють формуванню конкурентних переваг та високому рівню довіри замовників.

Водночас окремі слабкі сторони проявляються у високій залежності від позикового капіталу, що підвищує фінансові ризики. Компанія також відчула значне зниження розміру прибутку у 2023 році, що свідчить про вразливість до ринкових коливань. Додатковим викликом є поступове скорочення чисельності персоналу.

Ситуаційний підхід до управління передбачає комплексне врахування всіх умов, у яких функціонує будівельне підприємство, включаючи як його внутрішні особливості, так і зовнішні чинники. При цьому зовнішнє середовище поділяють на дві групи: фактори прямого впливу, що безпосередньо визначають перебіг виробничо-будівельних процесів, та фактори опосередкованої дії, вплив яких проявляється через зміни економічних, соціальних, правових чи технологічних умов.

Зовнішнє середовище прямого впливу формує конкурентну позицію ТОВ «БК «МВ Груп» через сукупність факторів, що визначають можливості розвитку та рівень ринкового тиску. Модель п’яти сил Портера дозволяє комплексно оцінити

конкурентний простір будівельно-ремонтної компанії, визначити ключові загрози та потенціал для зміцнення ринкової позиції. До таких сил належать: загроза появи нових конкурентів, сила постачальників, сила споживачів, загроза товарів-замінників та інтенсивність конкуренції в галузі.

1 Загроза появи нових конкурентів. Ринок будівництва та ремонтних робіт в Україні характеризується відносною доступністю входу. Вхідні бар'єри - помірні: для старту діяльності потрібні незначні початкові інвестиції, особливо у сегменті ремонтних послуг. Проте будівельний сегмент, у якому працює ТОВ «БК «МВ Груп», має підвищені вимоги до сертифікації персоналу, технічного оснащення, наявності досвіду ведення складних об'єктів та репутації, що уже знижує рівень доступності для нових гравців.

Суттєвою перевагою компанії є повний цикл робіт - від проєктування до введення об'єкта в експлуатацію, що ускладнює новим учасникам ринку повторення аналогічної бізнес-моделі. Крім того, накопичений досвід, налагоджені партнерства та реалізовані проєкти (зокрема котеджне містечко Chelsea Town) створюють репутаційний бар'єр, який є суттєвим у будівельній галузі.

Загроза нових конкурентів оцінюється як середня, оскільки у сегменті ремонтів конкуренція може легко посилюватися, тоді як у сфері комплексного будівництва поріг входу є високим.

2 Сила впливу постачальників. ТОВ «БК «МВ Груп» працює з великою кількістю постачальників будівельних матеріалів, техніки та комплектуючих. Компанія використовує продукцію перевірених брендів (Knauf, Caparol, Anserglob тощо), що підвищує якість робіт, однак створює певну залежність від постачальників з високими стандартами.

Будівельний ринок України у 2022-2024 роках переживав періоди нестабільності - логістичні обмеження, сезонні коливання цін, дефіцит окремих матеріалів. У цих умовах сила постачальників зростала, що могло впливати на собівартість реалізованих робіт. Разом з тим компанія має переваги у вигляді закупівлі матеріалів за оптовими цінами та наявного власного відділу постачання, який знижує ризики та забезпечує оперативність доставки.

Загалом сила постачальників є середньою, але може зростати в періоди

логістичних криз або коливань валютного курсу.

3 Сила впливу покупців. Клієнти - як приватні, так і корпоративні - мають значний вплив на ринок будівельних і ремонтних послуг через високу конкуренцію та можливість порівняння пропозицій різних компаній. Замовники очікують прозорості бюджету, контролю якості, точності строків та фіксованої вартості, що підвищує вимоги до підрядників.

ТОВ «БК «МВ Груп» формує сильну пропозицію завдяки комплексному підходу: дизайн, ремонт під ключ, будівництво, виготовлення меблів, супровід проєкту. Це зменшує чутливість клієнтів, оскільки вони отримують повний цикл робіт у одного підрядника. Проте у випадку квартирних ремонтів покупці мають високу альтернативність, що посилює їхню переговорну силу.

Таким чином, сила покупців для компанії є високою, але знижується у проєктах комплексної забудови, де конкуренція обмежена.

4 Загроза товарів-замінників. Для будівельної галузі замінниками можуть бути: альтернативні технології будівництва (каркасне замість цегляного), модульні будинки, DIY-ремонти, інші формати забудови.

Проте замінники рідко забезпечують такий самий рівень якості, комплексності та технічного супроводу. Сегмент, у якому працює ТОВ «БК «МВ Груп», передбачає високий рівень професійності, складні технологічні процеси та відповідальність за кінцевий результат. Тому реальна загроза замінників є низькою, особливо для індивідуального будівництва й оформлення авторських дизайн-проєктів.

5 Конкурентна боротьба в галузі. Будівельний ринок України є одним із найбільш конкурентних. Існує велика кількість компаній, що пропонують як ремонт, так і будівництво. Рівень конкуренції особливо високий у сегменті ремонтних робіт, де багато малих підрядників, які часто працюють без офіційного статусу та за нижчими цінами.

У сфері комплексного будівництва конкуренція нижча, але представлена великими девелоперами, що мають значний фінансовий ресурс. У цьому контексті переваги ТОВ «БК «МВ Груп» - повний цикл робіт, власні дизайн-проєкти, досвід у реалізації містечок, спеціалізовані майстри, гарантія до 3 років, прозора організація

процесів - дозволяють виділятися серед конкурентів.

Рівень конкурентної боротьби оцінюється як високий, але компанія має достатньо інструментів для його пом’якшення.

Результати аналізу зовнішнього середовища прямої дії згрупуємо у вигляді таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 - Аналіз зовнішнього середовища прямої дії ТОВ «БК «МВ Груп»

Сила Портера	Рівень впливу	Характеристика впливу на ТОВ «БК «МВ Груп»
Загроза нових конкурентів	Середня	Легкий вхід у сегмент ремонтів, але складний у комплексному будівництві; сильна репутація компанії знижує загрозу
Сила постачальників	Середня	Залежність від якісних матеріалів та логістики, але оптові закупівлі й власний відділ постачання зменшують ризики
Сила покупців	Висока	Клієнти мають багато альтернатив, вимагають високої якості й прозорих умов, однак комплексні послуги знижують їхній вплив
Загроза замінників	Низька	Альтернативні матеріали чи DIY-рішення не можуть забезпечити повний цикл та якість, яку пропонує компанія
Конкурентна боротьба в галузі	Висока	Ринок динамічний і насичений, але комплексний підхід, досвід і сервіс формують конкурентні переваги

Отже, аналіз за моделлю Портера демонструє, що ТОВ «БК «МВ Груп» працює в умовах інтенсивної конкуренції та високих вимог клієнтів. Найпотужніші сили впливу - це конкуренти та покупці. Постачальники та нові учасники ринку чинять помірний тиск, а загроза замінників мінімальна. Завдяки комплексній бізнес-моделі, кваліфікованій команді, повному циклу робіт та прозорому управлінню проєктами компанія має значні можливості для подальшого зміцнення своїх позицій на ринку.

Зовнішнє середовище непрямого впливу формує стратегічні умови функціонування та розвитку ТОВ «БК «МВ Груп», впливаючи на вартість ресурсів, попит на будівельні послуги, технологічні можливості та правове регулювання галузі. PESTEL-аналіз дозволяє визначити ключові тенденції шести груп чинників - політичних, економічних, соціальних, технологічних, екологічних та правових - і оцінити їхній вплив на компанію (таблиця 2.6).

Політичні чинники відіграють важливу роль у формуванні ринкових умов. Державні програми відновлення та підтримки будівельної галузі після руйнувань сприяють зростанню попиту на будівельні роботи. Водночас політична та воєнна нестабільність створює значні ризики, зокрема регуляторні зміни, коливання бюджетного фінансування та логістичні обмеження. Для ТОВ «БК «МВ Груп» це означає необхідність гнучкого фінансового планування та участі в програмах

підтримки МСБ.

Таблиця 2.6 - PESTEL-аналіз зовнішнього середовища непрямого впливу ТОВ «БК «МВ Груп»

Група факторів	Напрям впливу (+/-)	Ваговий коефіцієнт	Оцінка сили впливу (1-5)	Результат впливу	Програма дій
Політичні				**-1,15**	
Державні програми відновлення	+	0,4	4	1,6	Участь у програмах, партнерство з державними структурами
Воєнна нестабільність	-	0,35	5	-1,75	Створення резервів, диверсифікація проєктів
Регуляторні зміни	-	0,25	4	-1	Постійний юридичний моніторинг
Економічні				**-1,5**	
Валютні коливання	-	0,35	4	-1,4	Хеджування ризиків, контрактування у нацвалюті
Інфляція	-	0,3	5	-1,5	Оптимізація витрат, перегляд цін
Попит на ремонти та будівництво	+	0,35	4	1,4	Розширення спектра послуг
Соціальні				**0,4**	
Запит на енергоефективність	+	0,3	4	1,2	Запровадження «зелених» технологій
Міграція кадрів	-	0,4	5	-2	Програми залучення персоналу
Зростання попиту на ремонт «під ключ»	+	0,3	4	1,2	Розвиток комплексних послуг
Технологічні				**4,3**	
Цифровізація будівництва	+	0,3	5	1,5	Впровадження BIM та CRM
Нові матеріали	+	0,35	4	1,4	Освоєння інноваційних рішень
Автоматизація процесів	+	0,35	4	1,4	Оптимізація управління
Екологічні				**-0,2**	
Екологічні стандарти	-	0,3	3	-0,9	Дотримання екологічних норм
Попит на «зелене» будівництво	+	0,4	4	1,6	Розширення еко-рішень
Утилізація відходів	-	0,3	3	-0,9	Оптимізація процесів
Правові				**-2,3**	
Ліцензійні вимоги	-	0,3	4	-1,2	Підтримка ліцензій
Зміни податкового законодавства	-	0,4	5	-2	Податкове планування
Стандарти безпеки	+	0,3	3	0,9	Підвищення охорони праці

Економічні чинники визначають купівельну спроможність клієнтів та витрати на ресурси. Коливання курсу валют впливає на закупівельні ціни матеріалів, оскільки значна частина з них імпортована. Крім того, нестабільність економічної ситуації та зміна реальних доходів населення можуть позначатися на попиті на ремонтні та будівельні роботи. Водночас відновлювальні програми сприяють зростанню інвестицій у будівництво.

Соціальні чинники пов’язані зі зміною потреб населення. Зростає попит на

енергоефективні рішення, сучасні планування, ремонт «під ключ» та індивідуальне будівництво. Гнучкість компанії та її здатність реалізовувати проєкти різних масштабів відповідають цим тенденціям. Додатковим фактором виступає трудова міграція, яка зменшує кількість кваліфікованих кадрів і створює потребу в роботі з персоналом.

Технологічні чинники визначають рівень конкурентоспроможності. Будівельна сфера активно впроваджує цифровий менеджмент, BIM-технології (Building Information Modeling), сучасні матеріали та автоматизацію. Використання інновацій дозволяє підвищувати якість робіт та оптимізувати витрати. Інформаційний відділ компанії сприяє впровадженню таких технологій, що є конкурентною перевагою.

Екологічні чинники зумовлені зростанням вимог до екологічності матеріалів, утилізації відходів та енергоефективності будівель. Компанія, яка використовує якісні, сертифіковані матеріали й дотримується екологічних норм, отримує додаткові переваги в очах інвесторів та замовників.

Правові чинники включають регулювання будівельної діяльності, ліцензування, стандарти безпеки, податкові зміни та трудове законодавство. Часті зміни нормативної бази вимагають постійного юридичного супроводу, що забезпечує юридичний відділ компанії.

PESTEL-аналіз показує, що на діяльність ТОВ «БК «МВ Груп» найбільше впливають економічні, політичні та правові чинники, пов’язані з нестабільністю ринку, валютними коливаннями та регуляторними змінами. Водночас технологічні та соціальні фактори створюють значні можливості для розвитку, особливо за рахунок впровадження інновацій, підвищення енергоефективності та попиту на комплексні будівельні послуги. Компанія має потенціал укріпити позиції, якщо активно адаптуватиметься до змін і використовуватиме зовнішні можливості.

2.3 Аналіз та оцінка ефективності управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємства будівельної галузі

Ефективне управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємства є головним чинником його конкурентоспроможності, стабільності та здатності до

стратегічного зростання. Будівельна галузь, у якій здійснює діяльність ТОВ «БК «МВ Груп», характеризується високою капіталомісткістю, значними обсягами оборотного капіталу, нестабільністю попиту та залежністю від загальноекономічної та політичної ситуації. За таких умов фінансове забезпечення набуває ролі базового елемента системи управління, який визначає можливість підприємства вчасно реагувати на зміни ринку, реалізовувати інвестиційні проєкти та забезпечувати стійкий розвиток. У зв'язку з цим актуальним є комплексний аналіз підходів до управління фінансами, механізмів стратегічного та оперативного фінансового планування, бюджетування, управління грошовими потоками та оцінки фінансової стійкості підприємства.

Фінансове забезпечення розвитку ТОВ «БК «МВ Груп» ґрунтується на принципах системності, комплексності та гнучкості, що відповідає сучасним тенденціям управління будівельними компаніями. Діяльність підприємства інтегрована у виробничо-будівельні процеси ПБГ «МВ Груп», що дозволяє реалізовувати підхід, зорієнтований на повний життєвий цикл будівельного проєкту: від концепції до введення в експлуатацію. У межах такого підходу фінансові рішення розглядаються не ізольовано, а як складова частина єдиного контурного управління, де бюджет, графік робіт, постачання, технічний контроль і маркетинг взаємопов'язані.

Однією з ключових характеристик системи фінансового забезпечення ТОВ «БК «МВ Груп» є її орієнтація на довгостроковий розвиток (рисунок 2.5). Компанія працює з масштабними інвестиційними та будівельними проєктами, що потребують поетапного фінансування протягом тривалого періоду. Це зумовлює необхідність гарантування безперервності фінансових потоків, що забезпечується за рахунок прогнозування доходів, детального планування витрат, створення резервів та підтримання оптимальної структури капіталу.

Суттєвою перевагою є адаптивність фінансової політики підприємства. Коливання вартості будівельних матеріалів, макроекономічна нестабільність, вплив політичних факторів і зміни попиту призводять до необхідності швидкого реагування на зовнішні зміни. У цьому контексті ТОВ «БК «МВ Груп» впроваджує гнучке бюджетування, диверсифікацію джерел постачання, використання поетапних

платежів та сучасні механізми фінансового контролю.

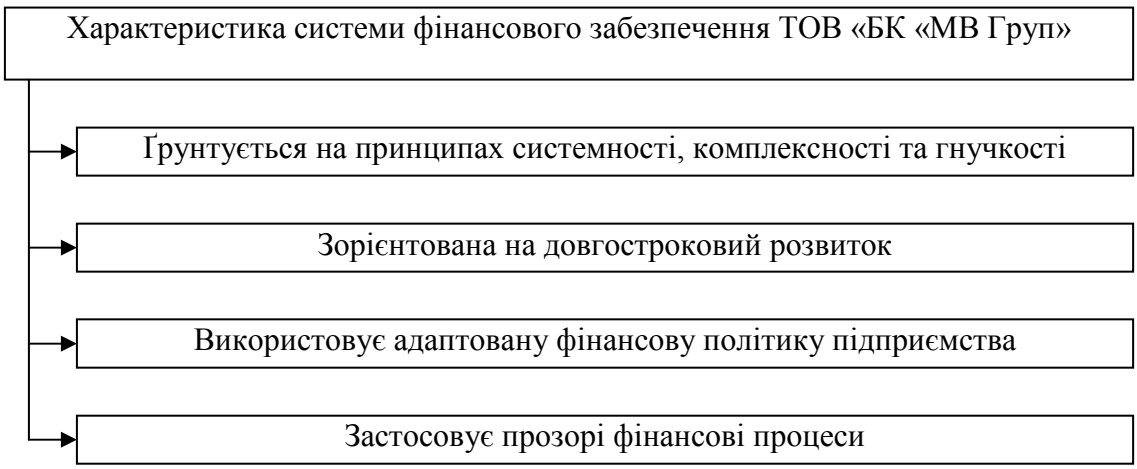

Рисунок 2.5 - Характеристика системи фінансового забезпечення ТОВ «БК «МВ Груп»

Нарешті, важливою складовою системи фінансового забезпечення є прозорість фінансових процесів. На підприємстві ведеться управлінський та бухгалтерський облік, формується деталізована звітність за проєктами, проводиться постійний моніторинг грошових потоків. Такий підхід сприяє зменшенню невизначеності, підвищенню ефективності рішень та оптимізації витрат.

Стратегічне фінансове планування відіграє особливу роль у забезпеченні розвитку підприємства, адже воно визначає довгострокові орієнтири, формує підґрунтя фінансової стійкості та дозволяє оцінювати майбутні потреби в ресурсах. Фінансові показники ТОВ «БК «МВ Груп» за 2022-2024 роки свідчать про зміцнення капітальної бази та покращення структури фінансування, що є важливим результатом стратегічних управлінських зусиль.

В основі стратегічного фінансового планування лежить формування цілісних фінансових цілей підприємства (рисунок 2.6). До таких цілей належать: підвищення рівня рентабельності, зростання власного капіталу, забезпечення достатнього рівня ліквідності, оптимізація структури позикових і власних коштів. Динаміка показників підтверджує позитивні зміни: коефіцієнт автономії підприємства зріс із 0,093 до 0,121, водночас частка позикового капіталу зменшилась з 0,837 до 0,809 (таблиця 2.7). Це свідчить про посилення фінансової стійкості та поступове зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Одним із важливих напрямів стратегічного планування є управління

структурою капіталу. Через високу капіталомісткість будівельних проєктів підприємство значною мірою використовує позикові ресурси, що водночас підвищує фінансові ризики. Реалізація стратегії збільшення частки власного капіталу та покращення співвідношення між власними й позиковими ресурсами дозволяє підвищити фінансовий потенціал та стійкість до зовнішніх шоків.

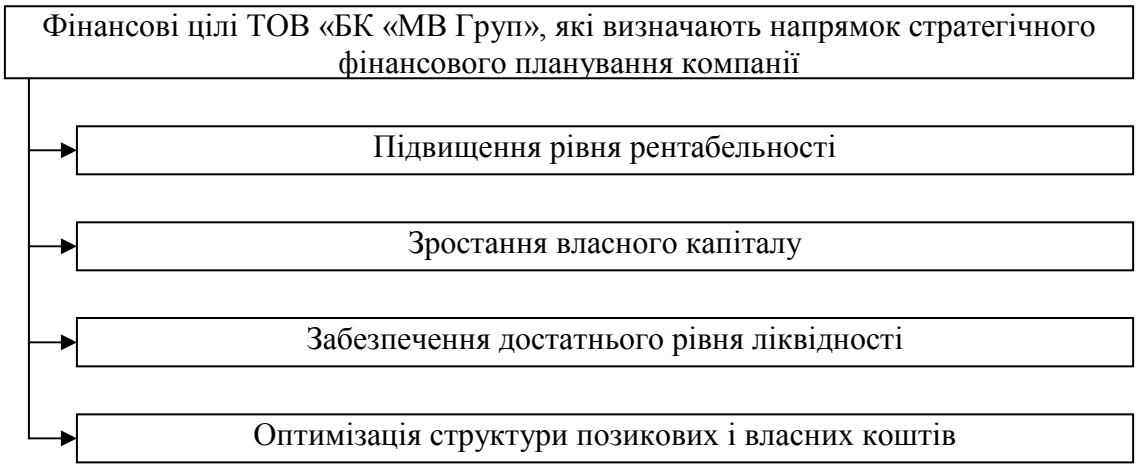

Рисунок 2.6 - Фінансові цілі ТОВ «БК «МВ Груп», що є основою стратегічного фінансового планування компанії

Стратегічне фінансове планування охоплює також інвестиційну діяльність. Протягом аналізованого періоду підприємство інвестувало в оновлення матеріально-технічної бази, що підтверджується зростанням необоротних активів на 85,9%. Такі інвестиції є визначальними, оскільки підвищують продуктивність, забезпечують технологічні переваги та сприяють зниженню собівартості будівельних робіт.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що стратегічне фінансове планування ТОВ «БК «МВ Груп» базується на прогнозуванні, довгостроковій орієнтації та збалансованому управлінні фінансовими потоками, що сприяє зміцненню позицій підприємства на ринку.

Бюджетування є ключовою складовою фінансового управління, оскільки забезпечує обґрунтоване планування доходів, витрат та грошових потоків. Для ТОВ «БК «МВ Груп» характерна система покрокового бюджетування, що дозволяє комбінувати стратегічні цілі з оперативними планами.

Процес бюджетування починається з прогнозування доходів (рисунок 2.7). Враховуючи проєктний характер будівельної діяльності, прогноз формується на основі графіків виконання робіт, кількості активних контрактів, сезонності та

традиційної динаміки попиту. Точність прогнозування є необхідною умовою забезпечення стабільного фінансового потоку, оскільки неправильна оцінка доходів може призвести до касових розривів.

Рисунок 2.7 - Етапи процесу бюджетування в ТОВ «БК «МВ Груп»

Другим етапом є планування витрат, які у будівництві становлять значну частку бюджету. Витрати поділяються на матеріальні, трудові, транспортні, адміністративні та інші. Аналіз динаміки витрат показав, що за 2022-2024 роки їх обсяг зріс на 45,6%, що зумовлено зростанням вартості матеріалів та енергоресурсів. У цьому контексті важливою є система внутрішнього контролю витрат, спрямована на оптимізацію використання ресурсів.

Наступним етапом є формування бюджетів окремих будівельних проєктів. Для кожного об’єкта розробляється кошторис, графік фінансування та план матеріального забезпечення, що дозволяє узгодити фінансові операції з виробничими процесами. Проєктне бюджетування дає змогу порівнювати фактичні показники з плановими, визначати відхилення та оперативно коригувати діяльність.

Завершальним етапом є консолідація бюджетів у загальний фінансовий план підприємства, який включає бюджет доходів і витрат, бюджет руху грошових коштів, інвестиційний бюджет та бюджет фінансування. Регулярний контроль виконання бюджету забезпечує своєчасне виявлення відхилень та коригування планових показників.

Управління грошовими потоками має вирішальне значення для забезпечення фінансової стабільності підприємства. Будівельна діяльність ТОВ «БК «МВ Груп» пов’язана з тривалими виробничими циклами та поетапною оплатою, що створює ризики тимчасових дефіцитів ліквідності.

Основою системи управління грошовими потоками є синхронізація надходжень і витрат. Компанія активно використовує передоплати та часткові платежі за поетапне виконання робіт, що дозволяє фінансувати початкові етапи будівництва без залучення надмірних позикових ресурсів. Водночас ведеться системний моніторинг графіків платежів замовників.

Важливою проблемою для будівельних підприємств є дебіторська заборгованість. ТОВ «БК «МВ Груп» використовує механізми її контролю, включаючи нагадування, договірні санкції, персональну роботу з клієнтами та коригування графіків виконання робіт. Такий підхід дозволяє мінімізувати ризики неплатежів та забезпечити безперервність фінансових потоків.

Кредиторська заборгованість також є значною складовою фінансової діяльності підприємства. Через високу частку позикового капіталу необхідним є контроль строків та умов кредитування, переговори з постачальниками та оптимізація графіка оплати рахунків. Це сприяє зниженню фінансових ризиків та забезпеченню стабільності діяльності.

Для підвищення стійкості фінансових потоків підприємство формує резервний фонд, який використовується для покриття сезонних коливань, інфляційних ризиків або непередбачених витрат.

Фінансова стійкість підприємства є важливою характеристикою ефективності управління фінансовим забезпеченням його розвитку, довгострокової стабільності та здатності ефективно функціонувати в умовах економічної невизначеності. Вона відображає співвідношення між власними та залученими ресурсами, рівень ризику та можливість компанії покривати свої зобов’язання без загрози втрати платоспроможності. Аналіз динаміки показників фінансової стійкості ТОВ «БК «МВ Груп» за 2022-2024 роки (таблиця 2.7, рисунок 2.8) дозволяє оцінити, наскільки підприємству вдається підтримувати збалансований фінансовий стан і забезпечувати основу для подальшого розвитку.

З таблиці бачимо, що коефіцієнт концентрації позикового капіталу протягом періоду знизився з 0,837 до 0,809. Незважаючи на те, що значення залишається високим, тенденція до зменшення на 0,018 у 2023 році та ще на 0,01 у 2024 році свідчить про поступове зниження залежності від позикових коштів. Це позитивна

ознака, адже компанія почала більше спиратися на власні ресурси, зміцнюючи фінансову автономію.

Таблиця 2.7 - Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «БК «МВ Груп» протягом 2022-2024 років

Коефіцієнт	Роки			Відхилення, абс.	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023
Концентрації позикового капіталу	0,837	0,819	0,809	-0,018	-0,01
Автономії	0,163	0,181	0,191	0,018	0,01
Фінансового ризику	9,244	8,547	6,092	-0,697	-2,455
Маневреності власного капіталу	0,651	0,626	0,632	-0,025	0,006
Забезпечення оборотних активів власними оборотними коштами	0,065	0,074	0,084	0,009	0,01

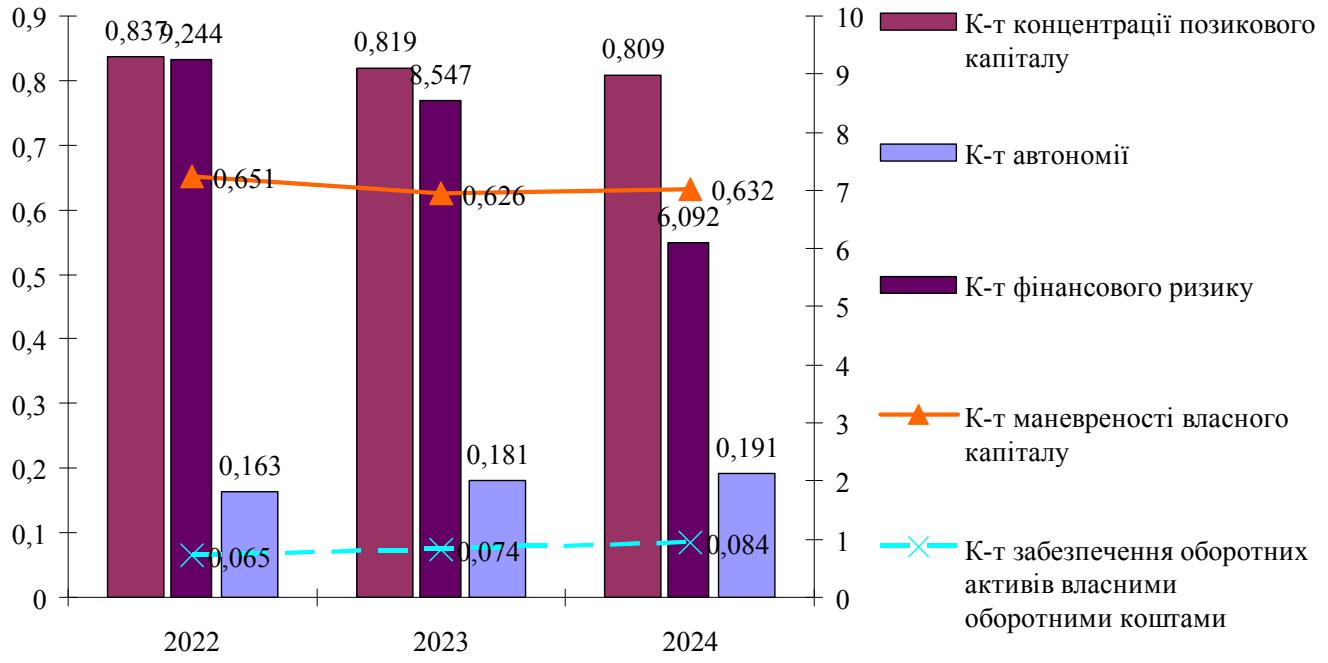

Рисунок 2.8 - Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «БК «МВ Груп» протягом 2022-2024 років

Паралельно з цим коефіцієнт автономії зріс з 0,163 до 0,191. Підвищення на 0,018 у 2023 році та ще на 0,01 у 2024 році демонструє збільшення частки власного капіталу в структурі фінансування. Це підсилює стійкість ТОВ «БК «МВ Груп» та зменшує ризики кредитного навантаження.

Коефіцієнт фінансового ризику помітно зменшився: з 9,244 у 2022 році до 6,092 у 2024 році. Зниження на 0,697 у 2023 році та 2,455 у 2024 році свідчить про значне покращення балансу між власним і позиковим капіталом. Менше значення означає зниження ймовірності фінансових труднощів у разі зовнішніх шоків.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу у 2023 році трохи знизився (-0,025), однак у 2024 році відновився (+0,006). Це свідчить про стабільність у структурі власних оборотних коштів, що дозволяє компанії гнучко реагувати на зміни у фінансових потребах.

Показник забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами зростав щороку - на 0,009 у 2023 році та на 0,01 у 2024 році. Це є позитивним сигналом, адже зростання свідчить про посилення платоспроможності та здатності ТОВ «БК «МВ Груп» фінансувати оборотні активи без надмірного залучення позик.

Загалом аналіз демонструє покращення фінансової стійкості ТОВ «БК «МВ Груп». Підприємство поступово зменшує залежність від кредиторів, нарощує власний капітал і покращує структуру фінансування, що створює міцний фундамент для подальшого розвитку.

Ефективність управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп» оцінимо також за допомогою показників рентабельності (таблиця 2.8, рисунок 2.9).

Таблиця 2.8 - Динаміка показників рентабельності ТОВ «БК «МВ Груп» в 2022-2024 рр., %

Рентабельність	Роки			Відхилення, абс.	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023
Оборотних активів	5,13	0,26	3,85	-4,87	3,59
Власного капіталу	49,53	2,27	27,82	-47,26	25,55
Капіталу	4,98	0,25	3,68	-4,73	3,43
Продукції/робіт	2,06	0,1	1,37	-1,96	1,27
Діяльності	1,88	0,09	1,26	-1,79	1,17

Аналіз показників рентабельності ТОВ «БК «МВ Груп» за 2022-2024 роки свідчить про значні коливання ефективності діяльності підприємства. У 2023 році всі ключові показники демонструють різке падіння, що відображає суттєве зниження прибутковості. Рентабельність оборотних активів зменшилася з 5,13 % до 0,26 %, тобто майже в двадцять разів, що вказує на зниження ефективності використання оборотного капіталу. Аналогічно рентабельність власного капіталу впала з 49,53 % до 2,27 %, що свідчить про різке скорочення прибутку, сформованого на кожну гривню вкладеного капіталу.

Подібні тенденції простежуються й щодо рентабельності капіталу, продукції

та діяльності: усі вони у 2023 році зменшилися до мінімальних значень. Така ситуація пов’язана зі зростанням собівартості, нестабільністю ринку, коливанням попиту та підвищенням операційних витрат.

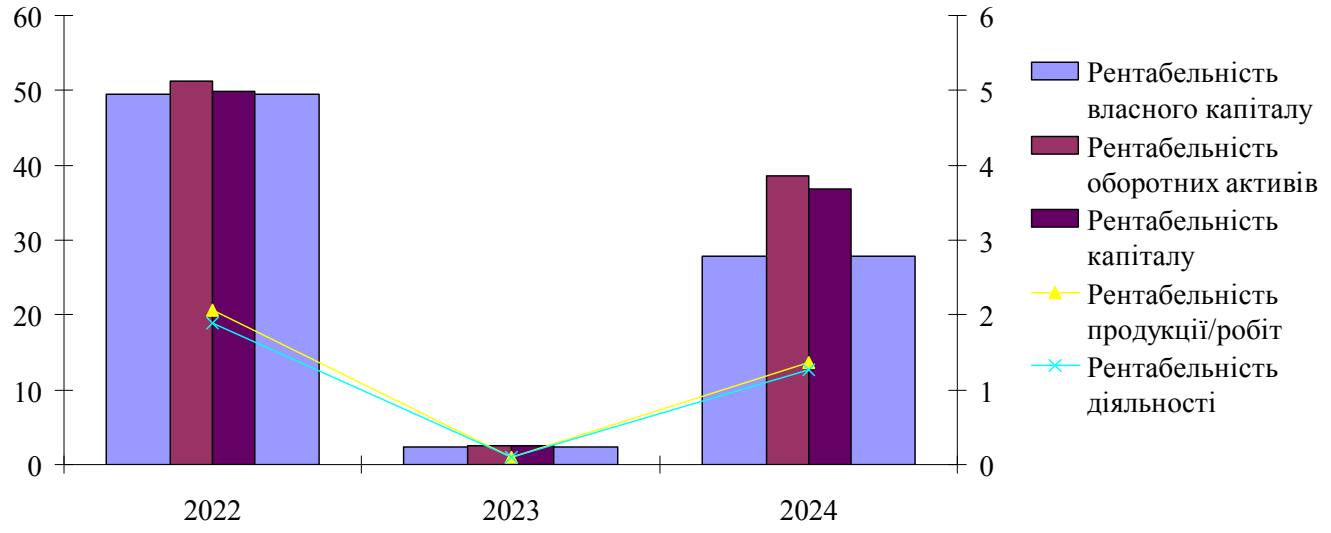

Рисунок 2.9 - Динаміка показників рентабельності ТОВ «БК «МВ Груп» в 2022-2024 рр., %

У 2024 році показники демонструють відчутне відновлення. Рентабельність оборотних активів зросла до 3,85 %, капіталу - до 3,68 %, а власного капіталу - до 27,82 %. Це свідчить про покращення фінансових результатів, підвищення ефективності управління ресурсами та стабілізацію ринку. Рентабельність виконаних робіт та діяльності також демонструють позитивну динаміку, хоч і не повертаються до рівня 2022 року.

Загалом ТОВ «БК «МВ Груп» у 2023 році зіткнулося зі значним падінням прибутковості, однак у 2024 році компанії вдалося частково відновити ефективність, що свідчить про адаптивність та покращення операційної роботи.

Будівельна галузь характеризується високим рівнем ризиків, тому *управління ризиками* є обов’язковою складовою системи фінансового забезпечення розвитку. Основними ризиками для ТОВ «БК «МВ Груп» є валютні, цінові, кредитні, операційні та політичні.

Для мінімізації негативного впливу підприємство впроваджує такі заходи: диверсифікація постачальників, індексація вартості матеріалів у договорах, застосування штрафних санкцій до несумлінних замовників, юридичний супровід

угод, прогнозування макроекономічних змін та формування фінансових резервів. Такий комплексний підхід сприяє підвищенню стійкості та забезпеченню передбачуваності фінансових результатів.

Висновок до розділу 2

Загальна динаміка джерел фінансування будівельних підприємств у 2013-2024 рр. свідчить про те, що галузь проходила через кілька етапів трансформації: від кризи 2014-2015 рр. - до відновлення 2016-2021 рр., різкого потрясіння у 2022 р. та активної адаптації у 2023-2024 рр. Власний капітал підприємств значно зріс у довгостроковій перспективі, що говорить про зміцнення фінансової стійкості сектору. Довгострокові зобов'язання зростають поступово, під впливом активізації інвестиційних проєктів та залучення міжнародного фінансування. Найдинамічніший приріст демонструють поточні зобов'язання, що свідчить про високі потреби в оборотних коштах, зростання вартості ресурсів та зменшення доступності довгострокового кредитування в кризові періоди.

ТОВ «БК «МВ Груп» сформувало ефективну систему управління фінансовим забезпеченням розвитку, яка поєднує стратегічне та оперативне планування, бюджетування, контроль грошових потоків та управління фінансовими ризиками. Підприємство демонструє позитивну фінансову динаміку, збільшення власного капіталу, покращення показників рентабельності та поступове зменшення залежності від позикових ресурсів.

Сильними сторонами системи можна вважати високий рівень фінансової прозорості, реалістичне бюджетування, адаптивність до змін зовнішнього середовища та стратегічну спрямованість на зміцнення капітальної бази. Натомість певні недоліки, зокрема висока частка позикового капіталу та чутливість до коливання вартості матеріалів, потребують подальшої уваги й удосконалення.

РОЗДІЛ 3 ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

3.1 Формування напрямів удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі

Ефективність фінансового забезпечення розвитку підприємств будівельної галузі виступає ключовою умовою його стійкого функціонування, здатності адаптуватися до викликів ринку та реалізовувати довгострокові стратегії. У попередньому розділі було виявлено, що ТОВ «БК «МВ Груп» має збалансовану структуру активів, зростаючі показники доходу та стабільне збільшення капіталу, однак підприємство одночасно стикається з низкою проблем, зокрема коливаннями рентабельності, відносно високою залежністю від позикових ресурсів та недостатньо високим рівнем фінансової маневреності. Це зумовлює необхідність формування системних напрямів удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку компанії (рисунок 3.1).

Рисунок 3.1 - Напрямки удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп»

1 Удосконалення системи стратегічного фінансового планування. Одним із

напрямів підвищення ефективності фінансового забезпечення розвитку підприємства є посилення ролі стратегічного фінансового планування. Як свідчить аналіз, ТОВ «БК «МВ Груп» демонструє зростання обсягів активів та доходу, однак коливання прибутковості у 2022-2024 рр. вказує на недостатню узгодженість фінансового планування з операційною діяльністю.

Для підвищення ефективності існуючої системи фінансового планування доцільно впровадити такі зміни:

1 Розробка довгострокового фінансового плану на 5 років, що буде узгоджений зі стратегією розвитку будівельної компанії та планами групи «МВ Груп». Довгостроковий фінансовий план має містити прогноз грошових потоків, динаміку капітальних вкладень, оцінку потреби в фінансуванні та очікувані результати.

2 Створення системи сценарного планування, яка дозволить моделювати різні варіанти економічної кон’юнктури: оптимістичний, базовий та песимістичний. Це особливо актуально для будівельної галузі, яка залежить від інвестиційного клімату та політичної стабільності.

3 Удосконалення процедури фінансового контролінгу, що дозволить оперативно виявляти відхилення від планових показників. Контролінг має охоплювати моніторинг маржинальності проєктів, стану дебіторської заборгованості, динаміки собівартості та ефективності використання ресурсів.

4 Впровадження Balanced Scorecard для фінансового блоку, що забезпечить інтеграцію фінансових показників із виробничими, збутовими та кадровими стратегіями.

Посилення стратегічного підходу дозволить підприємству знизити волатильність рентабельності та забезпечити прогнозованість фінансових результатів.

2 Оптимізація структури капіталу та зменшення фінансової залежності. Аналіз показав, що коефіцієнт концентрації позикового капіталу знижується, проте його рівень у 2024 р. залишається високим (0,809), що свідчить про значну залежність від зовнішніх джерел фінансування. Це підвищує фінансові ризики компанії та зменшує її інвестиційну привабливість.

Для удосконалення структури капіталу пропонуються такі напрями:

1 Підвищення частки власного капіталу за рахунок реінвестування прибутку.

У 2023 р. ТОВ «БК «МВ Груп» показало низький рівень прибутку, однак у 2024 р. ситуація суттєво покращилася, що створює передумови для формування внутрішнього джерела капіталу.

2 Перехід до портфельного використання кредитних ресурсів, що передбачає: диверсифікацію кредиторів; перегляд умов кредитних договорів із метою зниження процентної ставки; оптимізацію строків користування позиками.

3 Залучення грантового та пільгового фінансування, що актуально в умовах державних програм підтримки малого та середнього бізнесу, а також ініціатив ЄС щодо відбудови України.

4 Використання інструментів лізингу та фінансового партнерства для оновлення техніки та обладнання без суттєвого збільшення боргового навантаження.

Оптимізація структури капіталу дозволить ТОВ «БК «МВ Груп» забезпечити більшу самостійність, знизити фінансовий ризик і створити умови для довгострокового інвестиційного розвитку.

3 Удосконалення системи управління грошовими потоками. Грошовий потік є основою фінансової стійкості підприємств будівельної галузі, оскільки галузь характеризується високою капіталомісткістю та значним обсягом витрат, необхідних на початкових етапах реалізації проєктів. Для ТОВ «БК «МВ Груп» удосконалення управління грошовими потоками має критичне значення з огляду на динаміку дебіторської та кредиторської заборгованості та коливання прибутку.

Основними напрямами підвищення ефективності управління грошовими потоками є:

1 Впровадження платіжного календаря, який дозволить здійснювати прогнозування руху коштів на щоденній, тижневій та місячній основі. Така система дасть можливість уникати касових розривів і оптимізувати графік платежів.

2 Посилення контролю за дебіторською заборгованістю, включаючи:

- запровадження системи штрафів за прострочення платежів;
- збільшення авансових платежів з боку замовників;
- використання факторингу для прискорення надходжень.

3 Раціоналізація витратної частини бюджету, що передбачає:

- запровадження тендерних процедур закупівель;

- оптимізацію витрат на логістику та постачання;

- цифровізацію обліку складських запасів.

4 Формування резервного фонду ліквідності, який дозволить покривати непередбачувані витрати без залучення короткострокових кредитів.

Ефективне управління грошовими потоками сприятиме зміцненню платоспроможності компанії та забезпечить стабільність фінансового розвитку.

4 Зниження собівартості та підвищення маржинальності будівельних проєктів. У 2022-2024 рр. собівартість реалізованої продукції зростала швидшими темпами, ніж чистий дохід, що призвело до зниження рентабельності діяльності у 2023 році. Для покращення ситуації необхідно вжити заходів щодо оптимізації витрат і підвищення ефективності виконання будівельних робіт. Для ТОВ «БК «МВ Груп» пропонуємо такі напрями:

1 Зміцнення виробничо-технологічної дисципліни, включаючи запровадження сучасних систем контролю виконання робіт, оптимізацію графіків будівництва та підвищення продуктивності праці.

2 Автоматизація інформаційних процесів, зокрема: використання BIM-технологій для проєктування і планування, впровадження корпоративної ERP-системи для управління ресурсами, цифровізація документообігу.

3 Оптимізація використання будівельних матеріалів через: централізацію закупівель, підвищення контролю за складськими залишками, впровадження системи аналітики витрат у розрізі проєктів.

4 Підвищення кваліфікації персоналу як спосіб скорочення технологічних втрат і підвищення якості робіт.

У результаті цих заходів ТОВ «БК «МВ Груп» зможе зменшити собівартість, збільшити маржинальність і забезпечити стабільний рівень прибутковості навіть в умовах нестабільного ринку.

5 Розширення джерел фінансового забезпечення та впровадження інноваційних інструментів фінансування. З метою підвищення фінансової стійкості компанії доцільно розширити коло джерел фінансового забезпечення, доповнивши їх сучасними інвестиційними інструментами. Основні пропозиції:

1 Запровадження моделі партнерського фінансування (co-investment) для

крупних будівельних проєктів. Це дасть змогу залучати інвесторів ще на стадії проєктування, розподіляти ризики та прискорювати реалізацію проєктів.

2 Використання механізмів проєктного фінансування за участю банків або інвестиційних фондів. Така модель дозволяє відокремити фінансові ризики проєкту від ризиків підприємства.

3 Участь у державних та міжнародних програмах підтримки відбудови України, що надають можливість отримати гранти, пільгові кредити або компенсації частини інвестицій.

4 Розвиток лізингових механізмів, що забезпечить оновлення обладнання без значного разового навантаження на бюджет.

5 Запровадження зелених фінансових інструментів, зокрема кредитів на енергоефективні проєкти, оскільки будівельна компанія може отримувати переваги при реалізації проєктів із низьким рівнем викидів.

Розширення джерел фінансування дозволить не лише зміцнити фінансову базу, а й підвищити конкурентні можливості компанії.

6 Розвиток системи внутрішнього фінансового контролю і аудиту. Удосконалення управління фінансовим забезпеченням неможливе без підвищення рівня прозорості та контролю фінансових процесів. Для цього необхідно модернізувати систему внутрішнього контролю. Доцільно:

1 Створити службу внутрішнього аудиту або передати ці функції зовнішнім консультантам для періодичної перевірки ефективності фінансових рішень.

2 Запровадити ризик-орієнтований підхід до контролю, який передбачає ідентифікацію найбільш критичних ризиків - операційних, фінансових, юридичних, логістичних.

3 Впровадити автоматизовану систему контролю кошторисів, що забезпечить контроль витрат у режимі реального часу; унеможливлення перевитрат; точне планування матеріальних ресурсів.

4 Регулярно проводити аудит будівельних проєктів з метою оцінки їх рентабельності та ефективності використання капіталу.

Ці заходи підвищать фінансову дисципліну та допоможуть уникати прийняття неефективних рішень.

7 Підсилення маркетингової та збутової функції як елемента фінансового розвитку. Зовнішнє середовище будівельного бізнесу характеризується високим рівнем конкуренції, значною залежністю від поведінки замовників та наявністю потужних альтернативних підрядників. У цих умовах фінансовий розвиток компанії значною мірою залежить від ефективності її маркетингової стратегії. Пропонуємо:

1 Розширити клієнтську базу за рахунок виходу на нові сегменти, такі як комерційна нерухомість, реконструкція промислових об'єктів чи енергоефективні проєкти.

2 Посилити брендову комунікацію через цифрові канали, акцентуючи на досвіді компанії, якісних кейсах та конкурентних перевагах.

3 Запровадити аналітичну систему оцінки ринку, яка дозволить прогнозувати попит та формувати довгострокову стратегію формування портфеля замовлень.

4 Удосконалити політику ціноутворення, використовуючи: проєктно-орієнтований підхід, аналіз еластичності попиту, конкурентний моніторинг.

Оскільки фінансовий результат прямо залежить від обсягів замовлень, розвиток маркетингової функції сприятиме зростанню доходів і стабільності ТОВ «БК «МВ Груп».

8 Розвиток кадрового потенціалу фінансової служби. Фінансова служба є ключовою в управлінні ресурсами підприємства. З огляду на збільшення обсягів діяльності ТОВ «БК «МВ Груп», модернізація фінансових процесів потребує підвищення компетентності персоналу. Доцільно:

1 Організувати програми навчання фінансових менеджерів щодо бюджетування, контролінгу, управління інвестиційними проєктами.

2 Залучати персонал до курсу з цифрової трансформації фінансів, включно з ERP, CRM і BIM-технологіями.

3 Розвивати систему мотивації, що базується на фінансових та нефінансових показниках ефективності.

Підготовлений персонал сприятиме підвищенню точності фінансових рішень та ефективності планування.

Удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп» має бути комплексним та системним. Запропоновані напрями

охоплюють ключові сфери діяльності компанії: від стратегічного планування та оптимізації структури капіталу до удосконалення грошових потоків, зниження собівартості та покращення роботи з персоналом.

3.2 Розробка заходів з вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі

З метою підвищення ефективності фінансового забезпечення розвитку ТОВ «БК «МВ Груп» та приведення системи управління фінансами у відповідність до вимог сучасного будівельного бізнесу доцільним є впровадження комплексу організаційних, технологічних та кадрових заходів. На основі виявлених проблем та напрямів удосконалення було визначено три основні заходи: автоматизація інформаційних процесів, створення служби внутрішнього аудиту, а також організація програми навчання фінансових менеджерів. Реалізація цих заходів забезпечить підвищення прозорості фінансових потоків, зниження ризиків, покращення якості управлінських рішень та скорочення витрат.

1 Автоматизація інформаційних процесів на основі BIM, ERP та цифровізації документообігу. Автоматизація інформаційних процесів забезпечує оперативність прийняття рішень, інтеграцію даних між структурними підрозділами та підвищення точності фінансового планування. Для ТОВ «БК «МВ Груп» запропоновано три взаємопов’язані компоненти: впровадження BIM-технологій, використання ERP-системи та цифровізацію документообігу.

1.1 Впровадження BIM-технологій. Building Information Modeling дозволяє створювати цифрові моделі об’єктів будівництва з інтеграцією технічних, фінансових та операційних даних. Використання BIM надасть можливість оптимізувати планування витрат, контролювати матеріальні ресурси, моделювати різні сценарії реалізації проєктів та зменшити кількість непередбачуваних витрат.

Основні витрати ТОВ «БК «МВ Груп» включатимуть закупівлю програмного забезпечення, навчання персоналу та технічну підтримку.

1.2 Впровадження корпоративної ERP-системи. ERP-система є базовим інструментом автоматизації фінансових, матеріальних та кадрових процесів. Для

ТОВ «БК «МВ Груп» доцільним є впровадження комплексного рішення, що забезпечить: бюджетування та контролінг у реальному часі; облік витрат за центрами відповідальності; управління матеріально-технічним забезпеченням; контроль дебіторської та кредиторської заборгованості; інтеграцію з BIM-моделями.

ERP-система дозволить знизити витрати на ручну обробку інформації, мінімізувати ризики помилок і підвищити точність фінансових прогнозів.

1.3 Цифровізація документообігу. Цифровий документообіг сприятиме скороченню часу узгодження фінансових документів, контрактів, актів виконаних робіт, заявок на витрати, а також мінімізує ризики дублювання та втрати документів. У межах заходу пропонується: впровадження системи електронного документообігу (СЕД); інтеграція СЕД з ERP; електронні підписи та автоматизовані маршрути узгодження.

Витрати на реалізацію заходу наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Витрати ТОВ «БК «МВ Груп» на автоматизацію інформаційних процесів

Стаття витрат	Сума, тис. грн.	Зміст витрат
Придбання BIM-ПЗ (ліцензії)	450	Ліцензії Revit/Archicad/Navisworks
Навчання BIM-спеціалістів	120	Курси для інженерів, проєктантів і менеджерів
Придбання ERP-системи	600	Хмарна версія: модулі фінансів, складу, закупівель
Встановлення та налаштування ERP	200	Роботи інтеграторів
Система електронного документообігу (СЕД)	150	ПЗ, інтеграція з ERP
Технічне обладнання (сервери, робочі станції)	180	Оновлення техніки
Річна технічна підтримка	100	Супровід, оновлення, консультації
Разом	1800	

Загальні витрати на реалізацію заходу становлять 1,8 млн. грн., що є інвестицією у стратегічний розвиток ТОВ «БК «МВ Груп» та забезпечує окупність через підвищення ефективності фінансових та виробничих процесів.

2 Створення служби внутрішнього аудиту. Формування служби внутрішнього аудиту є необхідним етапом підвищення прозорості фінансових операцій і контролю ризиків. З огляду на складність будівельних проєктів, значні обсяги матеріальних витрат та високу ризиковість галузі, наявність власного аудит-підрозділу значно зміцнить систему фінансового управління.

Запропонована служба внутрішнього аудиту виконуватиме такі функції:

- контроль виконання бюджетів та виявлення фінансових відхилень;
- аудит витрат будівельних проєктів;
- перевірка правильності ведення бухгалтерських і управлінських даних;
- оцінка ефективності використання матеріальних і фінансових ресурсів;
- аналіз фінансових ризиків;
- контроль дотримання внутрішніх регламентів та процедур;
- підготовка регулярних звітів для керівництва.

Структурно служба має складатися з керівника та 2-3 аудиторів, спеціалізованих на фінансовому контролі та аудиті проєктних витрат.

Створення служби внутрішнього аудиту включатиме етапи, наведені на рисунку 3.2.

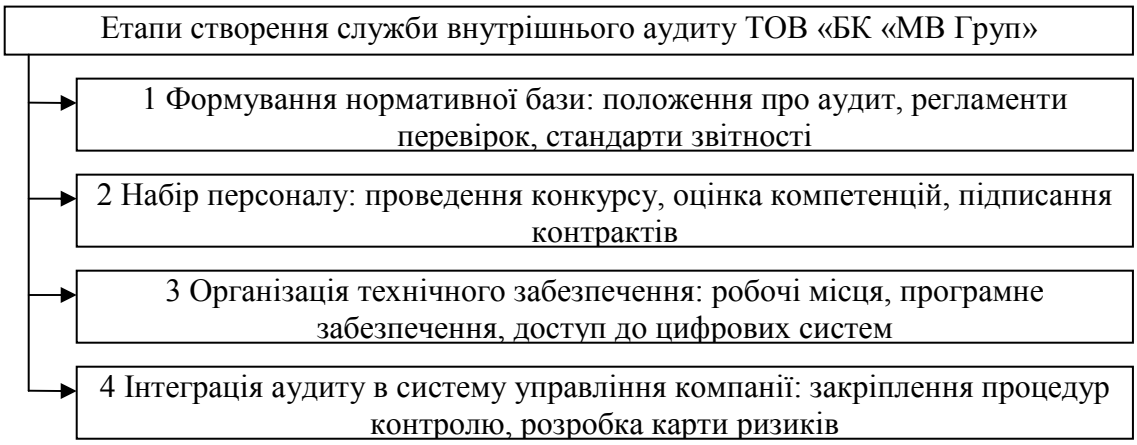

Рисунок 3.2 - Етапи створення служби внутрішнього аудиту ТОВ «БК «МВ Груп»

Витрати на створення служби внутрішнього аудиту ТОВ «БК «МВ Груп» подані в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 - Витрати на створення служби внутрішнього аудиту

Стаття витрат	Сума, тис. грн.	Зміст витрат
Формування нормативної бази та консалтинг	80	Розробка положень, процедур, аудит ризиків
Придбання ПЗ для аудиту та аналітики	120	Системи аналізу витрат, контроль проєктів
Обладнання робочих місць	90	Техніка, програмні пакети
Навчання аудиторів	60	Курси з внутрішнього аудиту і контролінгу
Разом	350	

З таблиці бачимо, що витрати на створення служби внутрішнього аудиту ТОВ «БК «МВ Груп» становлять 350 тис. грн., після чого аудит функціонуватиме на постійній основі в штатній структурі підприємства.

3 Організація програми навчання фінансових менеджерів. Фінансова компетентність персоналу є ключовою умовою ефективного бюджетування, контролінгу, інвестиційного аналізу та управління грошовими потоками. Для ТОВ «БК «МВ Груп» пропонується комплексна програма розвитку фінансових навичок менеджерів і керівників проєктів. Основні цілі програми включають:

- підвищення рівня володіння інструментами бюджетування (CapEx, OpEx, Cash Flow Budget);

- вивчення основ контролінгу (аналіз відхилень, центри відповідальності, KPI);

- оволодіння методами управління інвестиційними проєктами (IRR, NPV, PI, ризик-аналіз);

- навчання роботі з ERP та BIM у частині фінансових модулів;

- розвиток навичок антикризового фінансового управління.

Програма триватиме орієнтовно 3 місяці та включатиме модулі, наведені на рисунку 3.3.

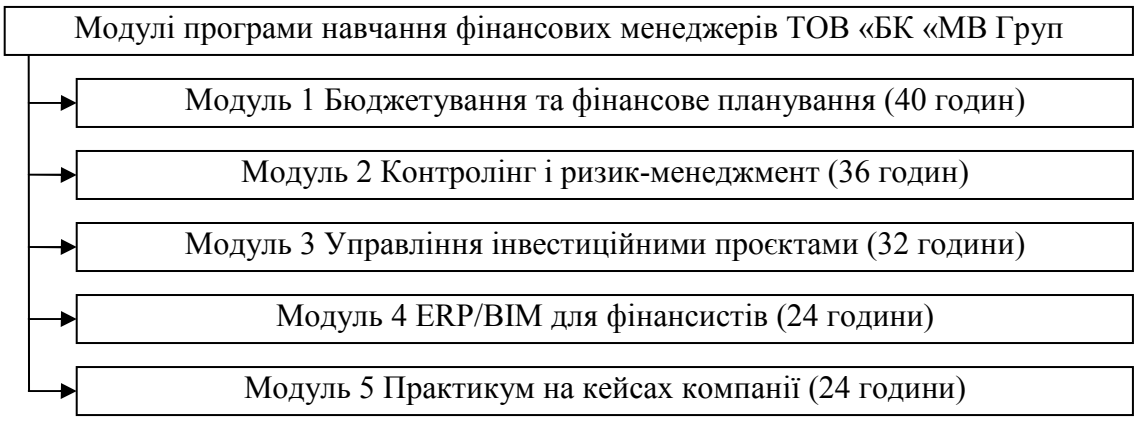

Рисунок 3.3 - Модулі програми навчання фінансових менеджерів ТОВ «БК «МВ Груп»

Після завершення програми менеджери отримають сертифікати та підвищать здатність до прийняття якісних фінансових рішень.

Загальні витрати на програму навчання становлять 360 тис. грн. (таблиця 3.3), що є обґрунтованою інвестицією у людський капітал та підвищення якості управлінських рішень.

Запропоновані в даному розділі заходи є інструментами підвищення ефективності фінансового управління ТОВ «БК «МВ Груп». Їх впровадження не лише оптимізує структуру витрат та покращує контроль над фінансовими потоками,

а й забезпечить компанії конкурентні переваги на ринку та створить фундамент для сталого розвитку.

Таблиця 3.3 - Витрати на навчання фінансових менеджерів ТОВ «БК «МВ Груп»

Стаття витрат	Сума, тис. грн.	Зміст витрат
Оплата тренінгової компанії	180	Проведення 5 навчальних модулів
Матеріали, доступи, навчальні платформи	40	Онлайн-курси, методичні матеріали
Тренінги з ERP/BIM	90	Запрошені експерти
Сертифікація учасників	30	Іспити та сертифікати
Організаційні витрати	20	Локації, логістика
Разом	360	

Загальні витрати на реалізацію комплексної програми вдосконалення становлять 2,51 млн. грн., що є стратегічною інвестицією в підвищення ефективності діяльності підприємства.

3.3 Оцінка економічної ефективності пропонованих змін

Заходи, окреслені в попередньому підрозділі, спрямовані на комплексне вдосконалення системи управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп» та охоплюють як технологічні, так і організаційні аспекти. Впровадження BIM-технологій, ERP-системи та цифрового документообігу забезпечить інтеграцію фінансових, виробничих і матеріальних даних у єдиному інформаційному середовищі. Це дозволить підприємству отримувати оперативні та точні фінансові показники, контролювати витрати в реальному часі, скоротити кількість помилок, мінімізувати дублювання операцій та забезпечити прозорість грошових потоків. Завдяки автоматизації процесів значно підвищиться якість бюджетування та прогнозування, що є фундаментом ефективного фінансового планування.

Створення служби внутрішнього аудиту дозволить систематично контролювати виконання бюджетів, виявляти неефективні витрати, аналізувати фінансові ризики та перевіряти дотримання внутрішніх регламентів. Це підвищить рівень фінансової дисципліни, сприятиме зменшенню ризиків та запобіганню фінансовим втратам, а також забезпечить керівництво достовірною аналітичною інформацією для ухвалення стратегічних рішень.

Організація програми навчання фінансових менеджерів зміцнить людський капітал підприємства, підвищивши компетентність персоналу у сфері бюджетування, контролінгу та управління інвестиційними проєктами. Це сприятиме підвищенню якості управлінських рішень, оптимізації структури витрат та покращенню ефективності фінансового забезпечення розвитку компанії в довгостроковій перспективі.

На думку експертів, комплекс запропонованих заходів дозволить ТОВ «БК «МВ Груп» підвищити чистий дохід на 1-2%. В розрахунках приймемо даний показник, рівний 1,5%, що в абсолютному вираженні становить 230047,7*0,015=3450,72 тис. грн., якщо відштовхуватись від даних за 2024 рік.

Чистий дисконтований дохід (ЧДД) від реалізації комплексу заходів з удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп» визначається відповідно до формули (3.1):

$$ЧДД_n = \sum_{i=1}^{n} ДД_i, \quad (3.1)$$

де $ДД_i$ - теперішня вартість грошових потоків у і-му періоді реалізації проєкту; n - загальна кількість періодів.

Теперішня вартість для кожного періоду розраховується за формулою (3.2):

$$ДД_i = \frac{D_i - R_i}{(1+d)^i}, \quad (3.2)$$

де D_i - доходи в і-му періоді; R_i - витрати в і-му періоді; d - ставка дисконту.

Проєкт вважається економічно доцільним, якщо сума чистого дисконтованого доходу протягом усього періоду реалізації є додатною. Вихідні дані для аналізу ефективності наведені в таблиці 3.4, а підсумкові результати розрахунків ЧДД і теперішньої вартості - у таблиці 3.5.

Таблиця 3.4 - Показники для оцінки ефективності проєкту заходів з вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп»

Показники	Од. виміру	Значення
Початкові інвестиції	тис. грн.	2510
Річне зростання чистого доходу	тис. грн.	3450,72
Коефіцієнт дисконтування		0,35
Термін реалізації проєкту	роки	5

На основі отриманих даних встановлено, що ЧДД проєкту становить 5150,25

тис. грн., тобто має додатне значення, що свідчить про його економічну вигідність.

Таблиця 3.5 - Розрахунок ЧДД проєкту заходів з вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп»

Період	D_i	R_i	$1/(1+d)^1$	$Д_i/(1+d)^1$	$R_i/(1+d)^1$	ДД	ЧДД
0	0	2510	1	0	2510	-2510	-2510
1	3450,72		0,7407	2555,95	0	2555,95	45,95
2	3450,72		0,5487	1893,41	0	1893,41	1939,36
3	3450,72		0,4064	1402,37	0	1402,37	3341,73
4	3450,72		0,3011	1039,01	0	1039,01	4380,74
5	3450,72		0,223	769,51	0	769,51	5150,25
Усього				7660,25	2510		5150,25

Період окупності визначають як момент, у який накопичений дисконтований дохід змінює знак із від'ємного на додатний. Для його визначення використовують формулу (3.3):

$$t_{ок} \approx t - \frac{ЧДД_-}{ЧДД_+ - ЧДД_-}, \tag{3.3}$$

де t - останній період, у якому значення ЧДД є від'ємним; $ЧДД_-$ - останній негативний показник ЧДД; $ЧДД_+$ - перший позитивний показник.

$$t_{ок} \approx 0 - \frac{-2510}{45,95 - (-2510)} = 0,98\ року\ .$$

Індекс прибутковості (ІП) визначається як співвідношення сукупного дисконтованого доходу до сукупних дисконтованих витрат за формулою (3.4):

$$ІП = \frac{\sum_{i=1}^{n} \frac{D_i}{(1+d)^i}}{\sum_{i=1}^{n} \frac{R_i}{(1+d)^i}}, \tag{3.4}$$

де D_i - доходи і-го періоду реалізації проєкту; d - коефіцієнт дисконтування; R_i - витрати і-го періоду реалізації проєкту; n - кількість періодів реалізації проєкту.

ІП = 7660,25/2510 = 3,05.

Середньорічна рентабельність розраховується за формулою (3.5):

$$СР = \frac{ІП - 1}{n} 100\%, \tag{3.5}$$

де: ІП - індекс прибутковості; n - кількість періодів реалізації проєкту.

$$СР = \frac{3,05 - 1}{5} 100\% = 41,04\%$$

Враховуючи те, що індекс прибутковості перевищує одиницю, а

рентабельність має позитивне значення, можна зробити висновок, що впровадження запропонованих заходів з вдосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп» є економічно ефективним.

Висновок до розділу 3

Ефективне фінансове забезпечення є визначальною умовою стійкого розвитку ТОВ «БК «МВ Груп», оскільки компанія демонструє позитивну динаміку активів і доходів, але водночас стикається з коливаннями рентабельності та високою залежністю від позикового капіталу. Для удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі в розділі виокремлено низку напрямків, до яких віднесено посилення стратегічного фінансового планування, оптимізацію структури капіталу, покращення управління грошовими потоками та зниження собівартості проєктів. Додатковими напрямами виступають розширення джерел фінансування, модернізація внутрішнього контролю, розвиток маркетингової діяльності та підвищення кваліфікації фінансового персоналу.

В даному розділі запропонований комплекс заходів, спрямований на удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп». Основними рішеннями є автоматизація інформаційних процесів, створення служби внутрішнього аудиту та навчання фінансових менеджерів. Реалізація цих заходів забезпечить прозорість фінансових потоків, зниження ризиків, підвищення точності планування та якості управлінських рішень. Інвестиції обсягом 2,51 млн. грн. сприятимуть оптимізації витрат, зміцненню контролю й формуванню компетентної фінансової команди, що в підсумку підвищить конкурентоспроможність і стійкість розвитку компанії.

Реалізація комплексу запропонованих заходів забезпечує підвищення прозорості, контрольованості й точності фінансових показників, покращує бюджетування та знижує ризики. Розрахунки свідчать про економічну доцільність проєкту: ЧДД становить 5150,25 тис. грн., індекс прибутковості - 3,05. Це підтверджує ефективність інвестицій і позитивний вплив заходів на фінансовий розвиток ТОВ «БК «МВ Груп».

ВИСНОВКИ

Фінансове забезпечення є основою стабільного функціонування підприємств будівельної галузі, адже саме воно визначає здатність формувати, розподіляти та раціонально використовувати фінансові ресурси. Розглянуті в теоретичній частині роботи підходи, елементи й механізми підтверджують комплексний характер фінансового управління, яке охоплює планування, контроль, аналітичну діяльність, управління ризиками та інвестиціями. Узгоджене застосування цих інструментів сприяє зміцненню фінансової стійкості, підвищенню ефективності використання ресурсів і забезпечує довготривалий розвиток підприємства.

Поєднання бюджетування, фінансового аналізу, управління грошовими потоками, капіталом і ризиками, а також застосування сучасних фінансових інструментів і інформаційних технологій дозволяє забезпечити раціональне використання ресурсів, підвищення рентабельності та стабільності діяльності. Стратегічне бачення у сфері фінансового управління створює передумови для сталого розвитку підприємств будівельної галузі, зміцнює їх конкурентні позиції та сприяє своєчасній реалізації будівельних проєктів.

Оцінювання процесів управління фінансовим забезпеченням будівельних підприємств дає можливість всебічно проаналізувати ефективність використання ресурсів, якість планування та контроль за фінансуванням будівництва. Використання різноманітних методичних підходів дозволяє визначити рівень фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності та адаптивність підприємства до коливань ринку. Системне поєднання кількісних і якісних оцінок, з урахуванням часових чинників, забезпечує повніше розуміння фінансових процесів і підтримує прийняття обґрунтованих управлінських рішень, що підвищують стабільність і результативність діяльності будівельної компанії.

Аналіз динаміки джерел фінансування будівельних підприємств у 2013-2024 рр. свідчить про проходження галуззю кількох етапів розвитку: від кризи 2014-2015 рр. - до активного відновлення у 2016-2021 рр., значного потрясіння в 2022 р. та швидкої адаптації в 2023-2024 рр. Власний капітал у довгостроковому періоді зріс, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємств. Довгострокові

зобов’язання збільшувалися поступово, відображаючи активізацію інвестиційних проєктів і залучення міжнародного капіталу. Найбільша динаміка характерна для поточних зобов’язань, що зумовлено зростаючими потребами в оборотних коштах, подорожчанням ресурсів і обмеженою доступністю довгострокових кредитів у кризові періоди.

ТОВ «БК «МВ Груп» сформувало дієву систему управління фінансовим забезпеченням розвитку, яка поєднує стратегічне й оперативне планування, бюджетування, контроль грошових потоків і управління фінансовими ризиками. Підприємство демонструє позитивні фінансові тенденції, включаючи збільшення власного капіталу, поліпшення показників рентабельності та поступове зменшення залежності від позикових ресурсів. Серед сильних сторін системи варто відзначити високу відкритість фінансової інформації, реалістичність бюджетів, гнучкість щодо змін ринку та орієнтацію на зміцнення капіталу. Водночас окремі недоліки - зокрема значна частка позикового капіталу й чутливість до коливань цін на будівельні матеріали - потребують подальшого вдосконалення.

Ефективність фінансового забезпечення є визначальною умовою стійкого розвитку ТОВ «БК «МВ Груп». Незважаючи на позитивну динаміку активів і доходів, підприємство все ще стикається з коливаннями рентабельності та залежністю від зовнішніх джерел фінансування. В проектній частині роботи визначено напрями удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі: посилення стратегічного планування, оптимізація структури капіталу, покращення управління грошовими потоками, зниження собівартості будівельних робіт, розширення джерел фінансування, модернізація системи внутрішнього контролю, розвиток маркетингу та підвищення професійної компетентності фінансових фахівців.

Запропонований комплекс заходів для удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп» передбачає автоматизацію інформаційних процесів, створення служби внутрішнього аудиту та підвищення кваліфікації фінансових менеджерів. Їх упровадження підвищить прозорість грошових потоків, мінімізує ризики, покращить точність фінансового планування та якість управлінських рішень. Інвестиції у розмірі 2,51 млн. грн. забезпечать

оптимізацію витрат, посилення контролю та формування ефективної фінансової команди, що сприятиме зростанню конкурентоспроможності й стійкості компанії.

Реалізація комплексу заходів забезпечить підвищення прозорості, контрольованості та точності фінансової інформації, удосконалить бюджетний процес і зменшить ризики. Розрахунки свідчать про економічну доцільність проєкту: чистий дисконтований дохід становить 5150,25 тис. грн., індекс прибутковості - 3,05. Це підтверджує результативність інвестицій і вагомий позитивний вплив запропонованих заходів на фінансовий розвиток ТОВ «БК «МВ Груп».

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1 Бражник Л. В., Дорошенко О. О. Вибір фінансової стратегії розвитку підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 38-1. URL: https://bses.in.ua/journals/2019/38_1_2019/21.pdf.

2 Буздуган Я. Поняття, принципи, форми фінансового забезпечення суб'єктів господарювання в Україні. *Віче*. 2008. № 9-10. С. 26-28.

3 Васечко Л. Співвідношення понять «фінансовий механізм», «механізм фінансування», «фінансове забезпечення», «фінансове регулювання». *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2009. Вип. 41. С. 118-122.

4 Василик О. Д. Теорія фінансів: підручник. Київ: НІОС, 2000. 416 с.

5 Василик О. Д. Теорія фінансів: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2005. 480 с.

6 Васильчук І. П. Фінанси сталого розвитку як відповідь на виклики постіндустріальної економіки. *Проблеми економіки*. 2015. № 2. С. 213-218.

7 Венгер В. В. Фінанси: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2009. 432 с.

8 Виговська О. А. Фінансове забезпечення розвитку підприємств громадського транспорту на регіональному рівні: дис. … на здобуття наукового ступеня доктора філософії: 072. Житомир, 2021. 250 с.

9 Возняк Г. В. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01. Львів, 2006. 20 с.

10 Голуб Ю. О. Кредитна складова фінансового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Харків, 2011. 20 с.

11 Гривківська О. В. Теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення діяльності підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2004. № 2. С. 12-15.

12 Гудзь О. Є. Забезпечення сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами в період змін та стабілізації. *Економіка АПК*. 2007. № 3. С. 46-53.

13 Гужва І. Ю., Калінкін А. О. Особливості формування фінансової стратегії підприємства в умовах євроінтеграційного курсу України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-39.

14 Гуцул М. О. Концепція фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2016. Вип. 7. № 1. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/7_1_2016ua/29.pdf

15 Даценко А. А. Фінансове забезпечення підприємств в контексті сталого розвитку національної економіки. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3775.

16 Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: https://stat.gov.ua/uk.

17 Дікань Л. В., Голуб Ю. О. Фінансове забезпечення діяльності підприємства: сутність та джерела. *Економіка розвитку*. 2007. № 3 (43). С. 65-68.

18 Жидяк О. Р. Проблеми вдосконалення механізму фінансування підприємницьких структур аграрної сфери. *Бізнесінформ*. 2013. № 2. С. 139-141.

19 Жукова Ю. М. Макроекономічний механізм фінансування науки в Україні: автореф. … канд. екон. наук: 08.01.01. Київ, 2000. 15 с.

20 Забаштанський М. М. Фінансове забезпечення комунальної сфери: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Ірпінь, 2009. 21 с.

21 Зятковський І. В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2000. 215 с.

22 Іванисько Н. М. Теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 1(107). С. 156-162. https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-156-162.

23 Ільчук В. П., Шпомер Т. О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств реального сектора економіки. *Проблеми економіки*. 2018. № 2. С. 310-316.

24 Іщенко Н. А. Формування фінансової стратегії розвитку підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. № 5. С. 324-328. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_5_49.

25 Кіщенко Г. В. Фінансове забезпечення розвитку суб'єктів нафтового бізнесу: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2011. 20 с.

26 Ковальчук Н. О. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 11. С. 368-371.

27 Козій І. С. Місце і значення фінансового забезпечення в структурі фінансового механізму. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2008. Вип. 18 (9). С. 223-229.

28 Колодізєв О. М. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку національної економіки: дис. … д-ра екон. наук: 08.00.08. Харків, 2010. 556 с.

29 Коляденко С. В., Стратій А. М. Аналіз фінансових стратегій для підвищення конкурентоспроможності підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 22. С. 17-23. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.22.17.

30 Кривоног О. Л. Фінансове забезпечення господарської діяльності суб'єктів малого підприємництва: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2007. 24 с.

31 Купира М. І., Киришко М. В. Формування фінансової стратегії в системі забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Економічний форум*. 2020. № 3. С. 104-110. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-39.

32 Левчук О. Стратегія фінансового забезпечення економічного розвитку підприємства. *Молодий вчений*. 2025. № 5(136). С. 1-4. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2025-5-136-4.

33 Міщук О. В. Фінансове забезпечення економічного зростання: теоретичний аспект. *Фінанси, банки, інвестиції*. 2011. № 2. С. 9-12.

34 Нагорна О. В. Стратегія фінансового забезпечення підприємств комунального господарства: сутність та особливості. *Ефективна економіка*. 2012. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1385.

35 Нехайчук Д. В. Фінансове забезпечення розвитку підприємств водогосподарського комплексу регіону: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Одеса, 2008. 23 с.

36 Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія): навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2001. 240 с.

37 Осьмірко І. В. Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку: поняття, структура та принципи функціонування. *Бізнес Інформ*. 2012. № 7. С. 47-49.

38 Пігуль Н., Дехтяр Н., Захаркін О. Фінансове забезпечення функціонування та розвитку вітчизняних суб'єктів підприємництва. *Проблеми сучасних*

трансформацій. Серія: економіка та управління. 2025. № 22. URL: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-22-08-01.

39 Семенов А. Г. Формування стратегії забезпечення фінансової стійкості промислового підприємства. *Держава та регіони*. 2019. № 4(109). С. 1-10. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/4_2019/23.pdf.

40 Солодовнік О. О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2300.

41 Солодовнік О. О. Фінансово-економічна безпека публічно-приватного партнерства: теорія, методологія, практика: Монографія. Харків: Лідер, 2018. 410 с.

42 Стасюк Н. Л. Фінанси: навч. посіб.. Вінниця: ВНТУ, 2008. 256 с.

43 Стецюк П. А. Формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2005. № 11. С. 111-116.

44 Строкович Г. В., Гончарук С. В. Взаємозв'язок економічних категорій «фінанси», «фінансування», «фінансове забезпечення», «фінансові ресурси». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 16(2). С. 113-120.

45 Федосов Ю. О. Фінансове забезпечення розвитку інноваційної системи України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Чернігів, 2016. 20 с.

БІБЛІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Тема магістерської роботи:

Управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств будівельної галузі

Обсяг пояснювальної записки: 78 аркушів.

Кількість рисунків: 12

Кількість таблиць: 22

Графічний матеріал (слайди, плакати) 6 шт.

1 Динаміка складу джерел фінансування вітчизняних будівельних підприємств в 2013-2024 рр.

2 Фінансові цілі ТОВ «БК «МВ Груп», що є основою стратегічного фінансового планування компанії

3 Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «БК «МВ Груп» протягом 2022-2024 років

4 Напрямки удосконалення управління фінансовим забезпеченням розвитку ТОВ «БК «МВ Груп»

5 Витрати ТОВ «БК «МВ Груп» на автоматизацію інформаційних процесів

6 Модулі програми навчання фінансових менеджерів ТОВ «БК «МВ Груп»

Додатки: -

«25» грудня 2025 р. _____